

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annettua lakia

Esityksen mukaan yritysten määräaikaisen kustannustuen myöntämistä voitaisiin laissa mainituin edellytyksin jatkaa Suomessa toimiville yrityksille COVID-19 -pandemiasta aiheutuvien liiketoiminnan yleisten vaikeuksien helpottamiseksi. Valtiokonttori jatkaisi kustannustuen myöntävänä viranomaisena. Lain tavoitteena on yritysten toiminnan jatkuvuuden tukeminen COVID-19 -pandemian aikaansaamassa vaikeassa tilanteessa sekä konkurssiin ajautuvien yritysten määrän vähentäminen järjestämällä yrityksille lisää aikaa toiminnan ja kustannusten sopeuttamiseen COVID-19 -pandemian aiheuttaman kriisin pitkittyttyä ja tartunta-aaltojen palatua.

Laissa tarkennettaisiin kustannustuen myöntämisen ja kohdentamisen kriteerejä, tuettaviksi hyväksyttäviä kuluja sekä tukikautta ja liikevaihdon vertailukautta koskevia säännöksiä. Erityisesti parannettaisiin tuen kohdentuvuutta pieniin yrityksiin ja yksinyrittäjiin. Lain mukainen kustannustuen hakukausi alkaisi huhtikuussa lain voimaantulon jälkeen, ja päättyisi 23.6.2021.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 12.4.2021. Samalla lain voimassaoloaikaa jatkettaisiin 31.12.2021 saakka.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	5
2 Nykytila ja sen arviointi.....	5
2.1 COVID-19 -pandemian vaikutus yritystoiminnalle ja työllisyyteen.....	5
2.2 Finnveran, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-keskusten (ELY-keskusten) ja Business Finlandin tukimuodot.....	6
2.2.1 Finnveran takaukset	6
2.2.2 ELY-keskusten ja Business Finlandin tukimuodot	6
2.3 Kustannustuki.....	7
2.4 Teollisuussijoitus Oy:n rahoitusohjelma.....	7
2.5 Työmarkkinajärjestöjen työllisyyspaketti 18.3.2020	8
2.6 Työeläkemaksujen väliaikainen alentaminen.....	8
2.7 Laki konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta	8
2.8 Laki ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta	9
2.9 Ravitsemusalan erityistuki	9
2.10 Yksinyrittäjien tuki	9
2.11 Nykytilan arviointi	10
3 Tavoitteet.....	10
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	10
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	10
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	11
4.2.1 Vaikutukset yrityksille ja työllisyydelle.....	11
4.2.2 Vaikutukset valtiontaloudelle.....	12
4.2.3 Vaikutukset viranomaisille.....	12
5 Lausuntopalaute.....	13
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	14
7 Lakia alemman asteinen sääntely	20
8 Voimaantulo	20
9 Suhde muihin esityksiin.....	20
9.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	20
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	21
LAKIEHDOTUS	24
Laki yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta	24
LIITE	28
RINNAKKAISTEKSTI.....	28
Laki yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta	28

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Kustannustuen ensimmäinen haku oli avoinna hakemuksille 31.8.2020 saakka ja toinen haku 26.2.2021 saakka. Hallitus linjasi tammikuussa 2021, että yrityksille tulisi avata kolmannen kerran mahdollisuus hakea toimialasta riippumatonta kustannustukea, sillä COVID-19 -pandemian aiheuttama tilanne on ollut erityisesti loppusyksystä 2020 ja alkutalvesta 2021 vaikea useille toimialoille. Hallituksen esitystä annettaessa valtioneuvosto on yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa todennut Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi. Valtioneuvosto päätti yleisistunnsa maanantaina 1.3.2021, että maassa vallitsevat valmiuslain (1552/2011) 3 §:n 5 kohdassa tarkoitetut poikkeusolot. Lisäksi valtioneuvosto antoi 1.3.2021 eduskunnalle perustuslain (731/1999) 23 §:n nojalla hallituksen esityksen laiksi majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 22/2021 vp). Siinä esitetään, että ravintolat ja muut ravitsemisalalan yritykset suljettaisiin asiakkailta väliaikaisesti kolmeksi viikoksi. Poikkeusolot ja tilojen sulkemiset tulevat entisestään vaikeuttamaan yritysten tilannetta keväällä 2021.

Koska kustannustuen osalta kyse on julkisista varoista taloudelliseen toimintaan myönnettävästä tuesta, siihen tulee soveltaa Euroopan unionin valtiontukisääntöjä. Kustannustuki on yrityksille COVID-19 -pandemian aiheuttamien liiketoiminnan yleisten vaikeuksien helpottamiseksi myönnettävää määräaikaista valtiontukea, jonka Euroopan komissio on 24.4.2020 antamallaan päätöksellä hyväksynyt sisämarkkinoille soveltuvaksi (komission päätös SA.56995(2020/N)). Komission päätös perustuu Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen (SEUT) 107(3)(b) artiklaan sekä tilapäisten valtiontukipuitteiden 3.1 lukuun (komission tiedonanto 2020/C 91 I/01 muutoksineen).

Kustannustuen jatkaminen mahdollistui Euroopan komission jatkettua 28.1.2021 antamallaan tiedonannolla (C(2021) 564 lopullinen) tilapäisten COVID-19 -pandemian takia joustavoitettujen valtiontukisääntöjen voimassaoloa 31.12.2021 saakka. Suomi ilmoitti 15.2.2021 komissiolle kansallisen puitetukiohjelman voimassaolon jatkosta ja tuen enimmäismäärän nostosta, jota koskeva komission päätös saataneen maaliskuun 2021 aikana.

Kustannustuki on tarkoitettu yrityksille, joiden liikevaihto on pudonnut merkittävästi COVID-19 -pandemian vuoksi ja joilla on vaikeasti sopeutettavia tukikauteen kohdistuvia palkka- ja muita kuluja. Hallituksen linjausten mukaan tuen tarve ja määrä arvioidaan epidemian ja sen torjumisen aiheuttaman liikevaihdon menetyksen perusteella.

Kustannustukea haetaan sähköisesti Valtiokonttorista. Kustannustukea voi hakea, vaikka yritys olisi jo saanut muita suoria COVID-19 -pandemian seurauksia lieventämään tarkoitettuja tukia. Kustannustuen enimmäismääränä olisi tukikaudelta 1 000 000 euroa yritystä kohden, ottaen kuitenkin huomioon, ettei Euroopan komission hyväksymän puitetukiohjelman (SA.56995(2020/N)) nojalla myönnettyjen yhteenlaskettujen tukien yritysکوhtainen yläraja ylity. Puiteohjelman mukaisesti yritysکوhtaista ylärajaa laskettaessa otetaan huomioon kaikki yksittäisen yrityksen ja sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yritysten saamat tuet, jotka on myönnetty edellä mainitun Euroopan komission päätöksen nojalla. Yrityksen määritelmään, ja siten kustannustuen piiriin kuuluisivat myös liiketoimintaa harjoittavat säätiöt ja yhdistykset kuten edellisissä vaiheissa. Kustannustukea eivät voi saada yritykset, jotka, pieniä yrityksiä lukuun ottamatta, ovat olleet EU:n valtiontukisääntelyn tarkoittamissa taloudellisissa vaikeuksissa 31.12.2019, jotka ovat laiminlyöneet verovelvoitteensa tai jotka ovat konkurssissa.

Kustannustukea on voitu hakemuksesta myöntää myös Ahvenanmaalla toimiville yrityksille. Elinkeinotoiminta ja siihen liittyvät tuet kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 § 22 kohdan nojalla maakunnan lainsäädäntövaltaan. Kustannustukea koskevaa lakia säädettäessä koko valtakunnassa, mukaan lukien Ahvenanmaalla, vallitsivat valtioneuvoston ja tasavallan presidentin yhteistoiminnassa 16.3.2020 toteamat poikkeusolot. Poikkeusolot ovat tätä esitystä annettaessa jälleen voimassa. Lisäksi COVID-19 -pandemian vaikutukset yritystoimintaan ovat kaikilla alueilla vakavat. Esityksessä ehdotetaan kustannustuen soveltamista jatkossakin Ahvenanmaalla toimiviin yrityksiin.

Yritysten määräaikaisen kustannustuen toista kolmatta hakua valmisteltaessa ei ole ollut käytettävissä tietoja ensimmäisen hakukierroksen aikana 7.7.2020 – 31.8.2020 tai toisen hakukierroksen aikana 21.12.2020–26.2.2021 myönnettyjen tukien vaikuttavuudesta, sillä vaikuttavuutta voidaan arvioida vasta myöhemmin. Siten vielä ei ole tutkittua tietoa siitä, missä määrin yritykset ovat selvinneet tuella pahimman yli tai miten tuki on mahdollistanut sopeuttamaan toimintaa muuttuvissa oloissa. Työ- ja elinkeinoministeriössä on käynnistynyt laaja hanke, jossa tullaan arvioimaan koronatuken vaikutukset yrityksiin ja talouteen. Tavoitteena on selvittää tukien lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksia sekä tuottaa tietoa poliittisille päättäjille tulevia kriisejä varten. Lisäksi tehdään tarkastus tukivarojen käytöstä. Vaiheittain toteutettava arviointi ajoittuu vuosille 2020–2023. Kyse on moniosaisesta ja pitkäjänteisestä arvioinnista, jolla on useampi toteuttaja. Osahankkeiden toteutuksessa käytetään kilpailutusta ja riippumattomia asiantuntija-organisaatioita

Valtiokonttorin raportointien <https://www.valtiokonttori.fi/palvelu/yritysten-kustannustuki/> tietojen perusteella on voitu todeta, että kaikki potentiaaliset tuensajaajat eivät ole hakeneet tukea. Hakemuksista on hylätty 38 prosenttia. Suurin syy hakemusten hylkäämiseen toisella hakukierroksella on ollut liikevaihdon lasku alle 30 prosenttia tai tuen alaraja 2000 euroa.

Kustannustuen edellisten hakukierrosten kokemukset huomioon ottaen muutoslain valmistelussa on seurattu yleisiä periaatteita, jotka olivat käytettävissä myös lain (508/2020) ja muutoslain (963/2020) valmistelussa.

Valtion tuki ei saisi vääristää yritysten käyttäytymistä (Vihriälän työryhmä, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162224>), jolloin tuen ei tulisi perustua yrityksen myyntiin, joka tapahtuu sen jälkeen, kun yritys on saanut tiedon tuen mahdollisuudesta. Kustannustuen toistuva jatkaminen sisältää siten riskin siitä, että yritykset voivat perustellusti odottaa, että tukea jatketaan koskemaan tuleviakin kuukausia. Ottaen huomioon pandemian kehityksen ja sen aiheuttamat vaikeudet yrityksille vielä syksyn 2020 ja talven 2021 aikana kustannustuen kolmannen kauden käynnistäminen on kuitenkin katsottu perustelluksi keinoksi auttaa yrityksiä selviytymään pandemia-ajan yli.

Tuen maksaminen pelkästään jo toiminnassa oleville yrityksille hidastaa talouden sopeutumista uuteen tilanteeseen (HGSE:n yritystukimuistio <https://www.helsinki.fi/covid19-report-fi/yritystuet-tyokaluna-koronakriisissa/>). Tuki tulisi kohdentaa siten, että se ei ylläpidä elinkeinorakennetta, joka ei enää ole sopiva COVID-19 -pandemian aiheuttaman kriisin jälkeiseen aikaan. Kannustusta olisi siten suunnattava siten, että yritysten resurssit kohdentuvat tavalla, jolla olisi elinkelpoisuutta tässä tilanteessa ja tulevaisuudessa. Kustannustuki kohdentuu niihin yrityksiin, joiden liikevaihto on laskenut koronapandemian vuoksi. Jos liikevaihdon lasku jää pysyväksi myös pandemian väistyttyä, tuki saattaa kuitenkin osin ylläpitää elinkeinorakennetta, joka ei ole elinkelpoinen pandemian jälkeisessä ajassa. Kustannustuen tarkoituksena on kuitenkin estää elinkelpoisten yritysten poistuminen pandemian aiheuttamien vaikeuksien ja vaikeasti sopeutettavien kustannusten takia ja tuki on pyritty muotoilemaan niin, että se mahdollisimman hyvin mahdollistaa tämän. Kohdentamalla tuki nyt kolmannella hakukierroksella edelleen

toiminnassa oleviin yrityksiin ja näiden vaikeasti sopeutettaviin kustannuksiin laajentamalla ja tarkentamalla korvattavien kulujen määrittelyä pyrittäisiin tukemaan erilaisissa tilanteissa olevia yrityksiä mukauttamaan toimintaansa myös tulevaisuutta ajatellen.

1.2 Valmistelu

Esitys on laadittu työ- ja elinkeinoministeriössä virkatyönä. Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://tem.fi/hankkeet> tunnuksella TEM016:00/2021.

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 3.2.2021 ajalle 3.2.2021 – 31.3.2021 työryhmän valmistelemaan muutokset kustannustukea koskevaan lainsäädäntöön. Työryhmässä on työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi edustettuna valtiovarainministeriö ja Valtiokonttori. Työryhmän tehtävänä on selvittää ja valmistella yleisen määräaikaisen yritysten kustannustuen käyttöönoton edellyttämät muutokset kustannustukea koskevaan lakiin ja valtioneuvoston asetukseen. Säädösten muutostarpeiden arviointi ja mahdollisten muutosten valmistelu koskevat erityisesti kustannustuen myöntämisen ja kohdentamisen kriteereitä, tuettaviksi hyväksyttäviä kustannuksia, tukikautta ja liikevaihdon vertailukautta sekä erityisesti vuonna 2020 myönnetyn yksinyrittäjätuen yhdistämiseksi kustannustukeen. Työryhmä laatii ehdotuksensa hallituksen esitysluonnoksen ja valtioneuvoston asetustalonnoksen muotoon.

Esityksen kiireellisyyden vuoksi asiassa oli tarpeen poiketa kuulemista säädösvalmistelussa koskevista ohjeista. Kuuleminen järjestettiin 17.2.2021–24.2.2021 oikeusministeriön ylläpitämän lausuntopalvelun (lausuntopalvelu.fi) kautta. Lisäksi valmistelun aikana on kuultu Ahvenanmaan maakuntaa.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 COVID-19 -pandemian vaikutus yritystoiminnalle ja työllisyyteen

COVID-19 -pandemiaan liittyvien rajoitus- ja suositustoimenpiteiden ja kuluttajakäyttäytymisen muutoksen vaikutukset yritystoiminnalle ovat olleet merkittävät. COVID-19 -pandemian aiheuttaman tilanteen johdosta yrityksen liikevaihto on voinut vähentyä eräissä tapauksissa jopa yli 50 prosentilla, mikä uhkaa vakavasti yritysten maksukykyä pandemiatilanteen pitkittyessä. Yritysten on myynnin laskusta huolimatta huolehdittava jatkuvaluonteisista velvoitteistaan kuten kiinteistä kuluistaan, sisältäen esimerkiksi tilavuokrat, lvi- ja sähkömaksut, sekä henkilöstöön liittyvät kulut. Nämä kulut eivät jouda myynnin vähentymisen suhteessa. Siten myynnin romahtaminen COVID-19 -pandemian seurauksena on omiaan lisäämään merkittäväällä tavalla riskiä yrityksen joutumisesta konkurssiin.

Keväällä 2020 työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi nopeasti. Yrityksille kohdistetuilla tukitoimilla on osaltaan onnistuttu helmikuuhun 2021 asti pitämään vireille pantujen konkurssien määrä edellisvuotta pienempänä. Suurin osa työttömien työnhakijoiden määrän kasvusta on tullut lomautuksista. Helmikuun lopussa 2020 kokoaikaisesti lomautettuja työttömiä työnhakijoita oli 18 800 ja huhtikuun lopussa jo 163 700. Toukokuun puolessa välissä kasvu kääntyi laskuun, ja joulukuun lopussa kokoaikaisesti lomautettujen työttömien työnhakijoiden määrä oli alle 78 000, mikä on 258 prosenttia enemmän kuin 2019 joulukuussa työ- ja elinkeinoministeriön rekisteriseurannan perusteella.

2.2 Finnveran, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-keskusten (ELY-keskusten) ja Business Finlandin tukimuodot

2.2.1 Finnveran takaukset

Yrityksellä tulee olla edellytykset kannattavaan liiketoimintaan, mutta COVID-19 -pandemiaan liittyvä talouden kehitys on aiheuttanut yritykselle tilapäisen rahoitusvajeen. Finnvera voi myöntää takauksen pankin yritykselle COVID-19 -pandemian aiheuttaman suhdannetilanteen edellyttämään rahoitukseen myöntämään lainaan. Finnveran takaus voi olla enimmillään 80 prosenttia pankkiluoton pääomasta. Finnvera on ottanut käyttöön tilanteen niin edellyttäessä pk-yritysten osalta enintään 90 prosentin enimmäistakauksen Euroopan komission COVID-19 -pandemiaan liittyvän tilapäisten valtiontukipuitteiden ja notifikaation nojalla.

Finnveran rahoitus on vastikkeellista ja siihen kohdistuu takaisinmaksuvelvollisuus. Rahoitukseen voi sisältyä laskennallista valtiontukea. Rahoitus kohdentuu kaikille toimialoille lukuun ottamatta maa- ja metsätalouden alkutuotantoa ja rakennustoiminnan perustajaurakointia. Finnveran ns. nopeutetun hakemusten käsittely- ja päätöksenteko-prosessin enimmäismäärää on nostettu 150 000 eurosta alle miljoonan euron lainan takauspäätöksiin.

Valtion Finnveralle kotimaan rahoitukseen liittyvä luotto- ja takaustappiokorvausosuus päätettiin 23.4.2020 nostaa 50 prosentista 80 prosenttiin liittyen COVID-19 -pandemian vaikutuksiin ja riskinotto-kykyyn. Tämä mahdollisti myös sen, että Finnvera tarkisti pk-takausten hinnoitteluaan ja alensi takausten hintoja. Finnveran valtuudet korotettiin 4,2 miljardista eurosta 12 miljardiin euroon 1.6.2020 alkaen. Lisärahoitus kohdentuu pääasiallisesti takauksiin, joiden tarkoituksena on helpottaa yritysten lainansaantia pankeista COVID-19 -pandemian aiheuttamassa tilanteessa. Finnvera avasi myös 14.9.2020 haettavaksi koronakriisitarpeisiin Finnvera-lainan. Laina on tarkoitettu tilanteisiin, jossa pankki ei myönnä maksukykyiselle yritykselle lainaa edes Finnveran takaamana.

Finnvera myönsi lainoja ja takauksia vuonna 2020 noin 1,6 miljardia euroa, missä on edelliseen vuoteen nähden lisäystä 74 prosenttia. Myöntäminen jakaantuu toimialoittain seuraavasti: teollisuus 49 prosenttia, liike-elämän palvelut 22 prosenttia, kauppa ja kuluttajapalvelut 17 prosenttia, matkailu 11 prosenttia ja maatalouselinkeinot 1 prosenttia. Kysyntä oli suurinta maaliskuun alkuun 2020, ja on sen jälkeen tasaantunut kohti normaalia.

2.2.2 ELY-keskusten ja Business Finlandin tukimuodot

Yritykset voivat keväällä 2020 hakea taloudellista tukea Business Finlandilta ja ELY-keskukset suunnitellakseen ja toteuttaakseen kehittämistoimenpiteitä, jotka parantavat yrityksen mahdollisuuksia COVID-19 -pandemian aiheuttamassa häiriötilanteessa ja sen jälkeen. Tukea oli kahdenlaista: yhtäältä esiselvitysrahoitusta (enintään 10 000 euroa) ja toisaalta kehittämisrahoitusta (enintään 100 000 euroa). Rahoitus oli niin kutsuttua de minimis -rahoitusta, jonka yhteenlaskettu enimmäismäärä yritystä kohti on 200 000 euroa kuluva ja kahden edellisen verovuoden aikana. Business Finland -tuki oli tarkoitettu 6–250 henkeä työllistäville muille yrityksille kuin yksityisille elinkeinonharjoittajille ja ELY-keskuksen rahoitus sitä pienemmille yrityksille pois lukien yksinyrittäjät. Hallitus linjasi 13.5.2020 neuvottelussaan, että näiden häiriötukien haut suljetaan samassa yhteydessä, kun kustannustukea koskeva hallituksen esitys annetaan. Hakujen sulkemisen jälkeen Business Finland ja ELY-keskukset rahoittavat yrityksiä normaaleilla rahoitusinstrumenteillaan.

ELY-keskuksiin saapui korona-avustushakemuksia (31.3.2020 – 8.6.2020) yhteensä 33 112 kpl joissa haettiin avustusta yhteensä noin 1 miljardi euroa. ELY-keskukset myönsivät korona-

avustuksia yhteensä 22 530 pienelle yritykselle 335,5 miljoonaa euroa. Kielteisten ja tutkimatta jättämistä koskevien päätösten osuus on 29 prosenttia. Kaikki saapuneet korona-avustushakemukset oli käsitelty ELY-keskuksissa vuoden 2020 loppuun mennessä. ELY-keskusten korona-avustuksiin käytettävissä olleesta 400 miljoonan euron myöntämisvaltuudesta jäi siten käyttämättä 64,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2020 VII lisätalousarviossa myöntämisvaltuutta vähennettiin 60 miljoonaa euroa. Myönnetystä avustuksesta on 17.2.2021 tilanteen mukaan maksettu yrityksille 281,8 miljoonaa euroa.

Business Finlandiin vastaanotettiin 20.3.2020–9.6.2020 rahoitushakemuksia (ml. lainat) 29 023 kpl, peruutetut hakemukset eivät ole mukana luvussa. Niissä haettiin tukea yhteensä 1,664 miljardia euroa. Hyväksyttyjä hakemuksia on 8.2.2021 mennessä (99 prosenttia hakemuksista käsitelty) 20 084 kpl ja hyväksytty rahoitus 1 055 miljoonaa euroa. Hylättyjen osuus käsitellyistä hakemuksista on 36 prosenttia. Hankkeille on maksettu noin 769 miljoonaa euroa.

2.3 Kustannustuki

Yritysten määräaikaaisesta kustannustuesta annetun lain (508/2020, jäljempänä *kustannustukilaki*) mukaan Suomessa toimiville yrityksille voidaan myöntää COVID-19 -pandemian aiheuttamien liiketoiminnan yleisten vaikeuksien helpottamiseksi määräaikaista valtiontukea. Valtiokonttori teki tukipäätökset pääasiassa yritysten hakemusten ja Verohallinnon yritysten liiketaloudellista asemaa koskevien tietojen perusteella. Yritysten määräaikaaisesta kustannustuesta annetun valtioneuvoston asetuksen (509/2020, 552/2020, jäljempänä *kustannustukiasetus*) on määritelty tukeen oikeutetut toimialat. Kustannustukea varten valtion IV lisätalousarviossa myönnettiin 300 miljoonaa euroa. Tuen arvioitua vähäisemmän kysynnän vuoksi määrärahaa on vähennetty yhteensä 30 miljoonalla hallituksen V lisätalousarvioesityksessä. Ensimmäisen kierroksen hakuaika oli 7.7.2020–31.8.2020.

Valtiokonttori myönsi tukea 16.10.2020 3 605 yritykselle yhteensä noin 126 miljoonaa euroa. Hakemuksia tuli yhteensä 12 875, mikä oli lain valmisteluvaiheessa arvioitua huomattavasti vähemmän. Tukea hakeneista yrityksistä 28 prosenttia sai myönteisen päätöksen. Pienillä yrityksillä hylkäysten osuus oli suurin, noin 76 prosenttia. Hylkäysten yleisin syy oli maksettavan tukisumman jääminen alle 2000 euron.

Kustannustukilain muutokset (963/2020) tulivat voimaan 15.12.2020 ja kustannustukiasetuksen (1028/2020) muutokset 18.12.2020. Uuden lain mukaan kustannustuen tukikausi on 1.6.-31.10.2020. Tukeen vaikuttavat yrityksen joustamattomat kustannukset sekä palkkakustannukset tukikaudelta. Toinen hakukierros oli käynnissä 21.12.2020–26.2.2021. Tilanteen 2.3.21 mukaan hakeneita yrityksiä oli 18261 ja tukea maksettu noin 156 miljoonaa euroa. Noin 63 prosenttia hakemuksista on hylätty. Tukea hakeneiden yritysten osuus on ollut suurin matkailu- ja ravitsemisaloilla sekä kulttuuri- ja viihdetoiminnassa (n. 15 prosenttia tai enemmän yrityksistä hakenut tukea). Suurin osa tähänastisesta tuesta on maksettu pk-yrityksille, n. 56 miljoonaa euroa alle kymmenen hengen yrityksille ja 52 miljoonaa euroa 10–49 hengen yrityksille.

2.4 Teollisuussijoitus Oy:n rahoitusohjelma

Valtion pääomasijoitusyhtiö Suomen Teollisuussijoitus Oy (Tesi) sijoittaa 14.4.2020 käynnistetyssä vakautusohjelmassa koronaviruksen vuoksi äkillisiin ja tilapäisiin vaikeuksiin joutuneisiin keskisuuriin yrityksiin, joilla on edellytykset selvittää taloudellisista ongelmista lisärahoituksen avulla. Tesi rahoittaa ensisijaisesti yrityksiä, joilla on merkittävää työllisyysvaikutusta ja liikevaihtoa Suomessa. Ohjelman kohdeyritysten liikevaihto on vähintään 10 miljoonaa euroa vuonna 2019 ja henkilöstömäärä Suomessa yli 50. Tesin sijoitukset ovat kokoluokaltaan 1–10 miljoonaa euroa.

Sijoituksilla pyritään varmistamaan yritysten toiminnan jatkuvuus COVID-19 -pandemian aiheuttaman kriisin yli. Tesi tekee sijoitukset markkinaehtoisesti ja rahoitukseen ei liity tukea. Vakautusohjelman rahoituksella vahvistetaan yrityksen rahoitusasemaa ja se voi olla joko vaihtovelkakirjalaina tai osakesijoitus. Vakautusohjelman koko on yhteensä 150 miljoonaa euroa, jota on mahdollisuus tarvittaessa korottaa Tesille osoitetun toisen määrärahan avulla. Vakautusohjelmasta on hakenut rahoitusta 12.2.2021 mennessä 42 yritystä ja hakemusten arvo on yhteensä 156 miljoonaa euroa. Sijoituspäätöksiä tehtiin vuoden 2020 aikana 12 kappaletta yhteensä 56,1 miljoonan euron arvosta. Ohjelman puitteissa on mahdollista rahoittaa noin 25–50 yritystä riippuen rahoituksen kysynnästä, sijoituskelpoisuudesta ja rahoituksen ja ohjelman lopullisesta koosta.

Toimialakohtaisessa tarkastelussa eniten hakemuksia on tullut ja rahoitus on myönnetty teollisuuden alan yrityksille (hakemukset 13 kpl yhteensä 66 miljoonaa, joista tehty päätöksiä 5 kpl yhteensä 33 miljoonaa). Toisena tulee majoitus- ja ravitsemusala, jossa hakemuksia yhteensä 24 miljoonan euron arvosta seitsemältä yritykseltä ja myönnetty rahoitusta kolmelle toimijalle yhteensä 13 miljoonaa euroa. Muiden toimialojen osalta Tesi on myöntänyt yksittäisille yrityksille 2–5 miljoonaa euroa.

2.5 Työmarkkinajärjestöjen työllisyyspaketti 18.3.2020

Työmarkkinajärjestöjen 18.3.2020 sopima työllisyyspaketti on helpottanut työvoiman sopeuttamista COVID-19 -pandemiatilanteeseen. Sopimuksen pohjalta tehdyillä lakimuutoksilla nopeutettiin työntekijöiden lomauttamista lyhentämällä lomautusilmoitusaikaa 14 päivästä 5 päivään ja lyhentämällä 5 päivään, mikä pienensi yritysten työvoimakustannuksia lomauttamiseen kuluvalta ajalta. Muutosten myötä yhteistoimintalain soveltamispiiriin kuuluvassa yrityksessä lomauttamiseen kuluva aika oli vähintään 15 päivää, joka koostuu neuvotteluesityksestä 5 päivää, yhteistoimintaneuvottelusta 5 päivää, ja lomautusilmoitusajasta 5 päivää. Tältä 15 päivän ajanjaksolta työnantajalla oli palkanmaksuvelvollisuus. Samassa yhteydessä sallittiin määräaikaisten työntekijöiden lomauttaminen vastaavilla perusteilla kuin toistaiseksi voimassa olevien työntekijöiden lomauttaminen. Väliaikaisten lakien voimassaolo päättyi vuoden 2020 lopussa.

2.6 Työeläkemaksujen väliaikainen alentaminen

Edeltävässä jaksossa 3.5 käsitellyn työmarkkinajärjestösopimuksen nojalla työnantajan työeläkemaksuja alennettiin väliaikaisesti 2,6 prosenttiyksiköllä vuonna 2020. Muutos päättyi vuoden 2020 lopussa.

2.7 Laki konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Lainmuutos tiukensi väliaikaisesti edellytyksiä velallisen asettamiselle konkurssiin velkojan hakemuksesta. Muutos edesauttoi osaltaan yritysten mahdollisuutta selvittää COVID-19 -pandemian aiheuttamasta tilanteesta. Velallista ei oletettu maksukyvyttömäksi sillä perusteella, että tämä ei ole viikon kuluessa velkojan maksukehotuksesta maksanut velkojan selvää ja erääntynyttä saatavaa. Konkurssiin asettaminen estyi silloin, kun yrityksen vaikeudet selvittää velvoitteistaan olivat tuoreita ja johtuivat siten oletettavasti COVID-19 -pandemiasta. Niin ikään konkurssiuhkaisen maksukehotuksen käyttö perinnässä estyi näissä tilanteissa. Laki tuli voimaan 1.5.2020 ja oli voimassa 31.1.2021 asti. Heti tämän jälkeen 1.2.2021 tuli voimaan uusi väliaikainen laki, jonka mukaan konkurssiuhkaisen maksukehotuksen laiminlyönti muodostaa maksukyvyttömyysolettaman vasta, jos velallinen ei ole 30 päivä kuluessa maksukehotuksen tiedoksiannosta maksanut velkojan selvää ja erääntynyttä saatavaa. Normaalioloissa oletama muodostuu viikon jälkeen. Väliaikainen laki on voimassa 30.9.2021 saakka.

2.8 Laki ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta

Lain muutoksella korvattiin väliaikaisesti ulosottokaaren (705/2007) säännökset, joissa säännellään ulosottomenettelyn keventämistä, rajoittamista tai täytäntöönpanon lykkäämistä koskevista edellytyksistä, jotta COVID-19 -pandemiasta aiheutuvat taloudelliset vaikeudet voidaan ottaa paremmin huomioon ulosottomenettelyssä. Ulosoton joutuisuusvaatimusta muutettiin niin, että muiden säännösten nojalla myönnettävät keventämiset ja rajoittamiset sekä mahdolliset täytäntöönpanon lykkäämiset otetaan joutisuussäännöksessä huomioon. COVID-19 -pandemian aikana väliaikainen kyvyttömyys vastata velvoitteista ei saisi johtaa myöskään välittömästi maksuhäiriömerkintään. Laki madaltaa ulosottokaaren helpotusten ja rajoitusten soveltamisen kynnyistä. Ulosottomiehellä säilyy tapauskohtainen harkinta muuttaa tai rajata tämän lain perusteella annettuja lisäaikoja ja helpotuksia, jos olosuhteet sitä edellyttävät. Väliaikainen laki tuli voimaan 1.5.2020 ja oli voimassa 31.10.2020 asti, jonka jälkeen säännösten voimassaoloa jatkettiin uudella väliaikaisella lailla 30.4.2021 saakka. Oikeusministeriössä valmistellaan parhaillaan säännösten voimassaolon jatkamista vuoden 2021 loppuun saakka.

2.9 Ravitsemusalan erityistuki

Ravitsemisliiketoimintaa rajoitettiin voimakkaasti 4.4.2020–31.5.2020 välisen ajan majoitus- ja ravitsemisliikkeistä annetun lain väliaikaisella muutoksella (153/2020). Lain hyväksymisen yhteydessä eduskunta edellytti rajoitusten kohtuullista hyvittämistä ja rajoitusvelvoitteen vaikutusten lieventämistä muutoin. Ravitsemisyriyten uudelleentyöllistämisen tukemista ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä annetun lain (403/2020) perusteella yrityksille on maksettu 17.2.2021 mennessä noin 132 miljoonaa euroa. Rajoitusten hyvitystä suoritettiin noin 6 300 yritykselle joukkomaksatuksena yhteensä noin 73,3 miljoonaa euroa. Yritysten, jotka eivät kuuluneet joukkomaksatuksen piiriin, oli mahdollista hakea hyvitystä elokuun 2020 loppuun mennessä. Lisäksi yritykset ovat voineet hakea uudelleentyöllistämisen tukea, jonka hakuaika päättyi lokakuun 2020 lopussa. Hakemukseen perustuvaa hyvitystä on 17.2.2021 mennessä maksettu 25,2 miljoonaa euroa ja uudelleentyöllistämisen tukea 33,2 miljoonaa euroa. Vuoden 2021 alusta voimaan tulleella lakimuutoksella yksinkertaistettiin hyvitystä saaneiden pienyritysten tilinpäätösvaatimuksia.

2.10 Yksinyrittäjien tuki

Kunnat myönsivät yksinyrittäjille 2 000 euron avustuksen COVID-19 -pandemian aiheuttamasta tilanteesta selviämiseen. Tuen hakuaika oli 9.4.2020–30.9.2020. Kaikki Suomen 310 kuntaa (ml. Ahvenanmaa) myönsivät tukea. Työ- ja elinkeinoministeriön korvasi myönnetty yksinyrittäjätuet kunnille. Yksinyrittäjä pystyi käyttämään 2 000 euron kerta-avustusta laskennallisiin, yritystoiminnasta aiheutuneisiin kustannuksiin, kuten yritystoimintaa varten hankittujen tilojen ja laitteiden kustannuksiin sekä kirjanpito- ja muihin toimistomenoihin. Edellytyksenä oli, että yksinyrittäjän taloudellinen tilanne ja liikevaihto ovat heikentyneet koronavirusepidemian vuoksi 16.3.2020 jälkeen (myyntituotot/saatavat laskeneet vähintään 30 prosenttia) ja että yksinyrittäjällä katsottiin olevan edellytykset kannattavaan liiketoimintaan. Yrittäjä pystyi hakemaan rinnakkain laajennettua työttömyystukea. Tuki oli vähämerkityksistä de minimis -asetuksen (Euroopan komission asetus 1407/2013) mukaista valtiontukea.

Tukea myönnettiin noin 94,3 miljoonan euron edestä yli 47 000 yksinyrittäjälle, mikä on 37,8 prosenttia 250 milj. euron varatusta tukikokonaisuudesta (luvut laskettu 310 kunnan toteutuneisiin lukuihin, edustavat 99,9 prosenttia käytettävissä olleesta avustuksesta). Tukea riitti kaikille myöntökriteerit täyttävälle yksinyrittäjille. Helmikuussa 2021 kunnat raportoivat myöntämänsä yksinyrittäjien tuet, hylätyt hakemukset sekä tietoja tuen toteuttamisesta. Tukea yksinyrittäjille

on nähty tarpeelliseksi jatkaa ja tuen valmistelu on yhdistetty osaksi kustannustuki III:n valmistelua.

2.11 Nykytilan arviointi

Edelleen alkuvuodesta 2021 voidaan todeta, että COVID-19 -pandemian ja sen aiheuttamien taloudellisten vaikeuksien pitkittyessä, on yhä tarvetta kustannustuen kaltaiselle yleiselle ja määräaikaistulle tuelle, joka kohdistuu yritysten vaikeasti sopeutettavien kulujen korvaamiseen. Tukimuoto toimii osana yhteiskunnan muita toimenpiteitä, mutta mikään muista tukimuodoista ei mahdollista vastaavaa tuen kohdistumista eniten COVID-19 -pandemiasta kärsiville toimialoille ja yrityksille.

COVID-19 -pandemian aiheuttaman kriisin pitkittyessä on todettu, että edellä mainitut tuet eivät riittävällä tavalla kohdistu kaikkein eniten koronasta kärsiviin yrityksiin ja sitä kautta myös koronasta kärsiville toimialoille. Business Finlandin ja ELY-keskusten koronatukien ongelmaksi havaittiin, ettei tukia voida riittävässä laajuudessa kohdentaa yritysten kiinteisiin kustannuksiin, koska tuet ovat luonteeltaan kehittämistukia ja kohdistuvat ensisijaisesti kehittämiskustannuksiin. Myös yritysten kustannustukea on nähty tarpeelliseksi muuttaa ensimmäisestä ja toisesta vaiheesta kertyneen kokemuksen perusteella. Erityisesti on havaittu, että kustannustukea saaneiden joukossa on vain vähän pienempää liiketoimintaa harjoittavia yrityksiä. Yrityksistä, joiden vuosittainen liikevaihto on enintään 70 000 euroa, on myönteisiä päätöksiä tehty vain 8–20 prosentille hakeneista yrityksistä.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on yritysten toiminnan jatkuvuuden tukeminen COVID-19 -pandemian aikaansaamassa vaikeassa tilanteessa sekä konkurssiin ajautuvien yritysten määrän vähentäminen järjestämällä yrityksille lisäaikaa toiminnan ja kustannusten sopeuttamiseen COVID-19 -pandemian aiheuttaman kriisin pitkittyttyä ja tartunta-aaltojen palattua. Tuen tarkoituksena on edistää Suomessa toimivien yritysten ja talouden nopeampaa elpymistä COVID-19 -pandemian aiheuttaman kriisin päätyttyä turvaamalla yritystoiminnan jatkuvuutta, ylläpitämällä taloudellista tuotantokapasiteettia ja edistämällä työllisyystilanteen parempia näkymiä erityisesti kriisin päätyttyä. Samalla tuetaan muun muassa myös työllisyyttä. Esityksen avulla parannettaisiin yritysten mahdollisuuksia selviytyä yhä jatkuvasta kriisistä. Mahdollistamalla entistä paremmin tukea pienille yrityksille, parannettaisiin myös itsensä työllistävien yksinyrittäjien ja pienempien yritysten selviytymistä kriisin yli ja nopeutettaisiin yritysten elpymistä.

Esityksen tavoitteena on turvata yritysten maksuvalmiutta ja yritystoiminnan jatkuvuutta. Tuen on tarkoitus kohdistua COVID-19 -pandemiasta eniten kärsineisiin toimialoihin ja yrityksiin. Esityksen tavoitteena on tehdä kustannustukea koskevaan lakiin eräitä muutoksia, jotka ovat osoittautuneet tarpeellisiksi toimintamallin tarkennuttua ja kahden hakukierroksen päätyttyä. Tuen kohdentamisessa ja tukihakemusten käsittelyssä on otettu erityisesti huomioon tuen edellisissä vaiheissa saatu palaute sekä toimijoiden kokemukset tuen toimivuudesta ja kohdentumisesta sääntelyssä määriteltyjen tavoitteiden mukaisesti.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä käytettävä kaava kustannustuen määrän laskemiseksi on sama kuin kustannustukilaissa vahvistettu. Kaavan määräytymisperusteita on muutettu vastaamaan uutta tukiaikaa ja

korvattaviksi hyväksyttävien kulujen määritelmää on tarkennettu. Lisäksi vertailtavien liikevaihtojen osalta on otettu huomioon, että osa yrityksistä ilmoittaa arvonlisäveronsa kalenterivuosittain tai neljännesvuosittain.

Kustannustukea voisivat edelleen hakea kaikki yritykset. Yritykset, joiden päätoimiala kuuluisi tukikauden ensimmäisenä päivänä toimialalle, jonka tukikauden liikevaihto vertailukauden liikevaihtoon verrattuna on vähintään 10 prosenttia pienempi, täyttäisivät kustannustuen myöntämisen ensimmäisen yleisen edellytyksen. Vertailussa käytettäisiin toimialan yritysten liikevaihdon muutoksen mediaania 1 marraskuuta 2019 ja 29 helmikuuta 2020 välisenä aikana. Toimialat nimettäisiin kustannustukilaissa säädetyin perustein valtioneuvoston asetuksessa, kuten edellisillä hakukierroksilla. Mikäli yrityksen toimialaa ei ole mainittu valtioneuvoston asetuksessa, yritykselle voitaisiin tästä huolimatta myöntää kustannustukea, jos yrityksen liikevaihto on laskenut COVID-19 -pandemiaan liittyvistä syistä ja muut tuen myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Kustannustuen edellytyksenä säilyisi edelleen, että tukea hakevan yrityksen tukikauden kuukausikohtainen keskimääräinen liikevaihto oli 30 prosenttia pienempi kuin vertailukauden keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto.

Kustannustuen laskennassa käytettäisiin toisen vaiheen tavoin laajemmin määriteltyjä, joustamattomia liiketoiminnan kuluja ja menetyksiä (tukikauden muut kulut), jotka yritys ilmoittaa hakemuksessaan. Lisäksi huomioitaisiin tukikauden palkkakulut, jotka sisältäisivät myös työnantajan sivukulut prosenttimääräisen kertoimen mukaan laskettuna.

Lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että laissa määritellyllä kaavalla lasketun tuen jäädessä alle 2 000 euron yritys saisi kuitenkin 2 000 euron kustannustuen, edellyttäen että yrityksellä on tukikaudella kuluja vähintään 2 000 euroa ja että muut tuen edellytykset täyttyvät. Muutoksen tavoitteena on entistä paremmin kohdentaa tukea pienille yrityksille, mukaan lukien yksinyrittäjät, joiden on havaittu jääneen edellisten kustannustukikierrosten ulkopuolelle johtuen tuen alarajasta.

Tavoitteena on, että tuki kohdistuu eniten COVID-19 -pandemian vuoksi liikevaihdon laskusta kärsineille yrityksille ja sellaisiin kuluihin, jotka eivät jousta liikevaihdon laskun mukana. Kustannustuessa huomioitavat keskimääräiset kuukausikohtaiset kulut rajoitetaan korkeintaan normaaliikauden keskimääräiseen kuukausikohtaiseen liikevaihtoon. Kustannustuki kattaisi näistä kuluista enintään 70 prosenttia, lukuun ottamatta pieniä 2 000 euron tukia, jotka voivat kattaa 100 prosenttia tukikauden kustannuksista.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Vaikutukset yrityksille ja työllisyydelle

COVID-19 -pandemian leviämisen hidastamiseksi ja tartuntojen estämiseksi yhteiskunnassa tehdyt rajoitustoimet aiheuttavat suoraan ja välillisesti yrityksille negatiivisia taloudellisia vaikutuksia. On perusteltua, että näitä vaikutuksia pyritään lieventämään julkisista varoista annettavilla yrityksillä.

Kustannustuen kohdentumista niihin yrityksiin, jotka ovat kärsineet eniten COVID-19 -pandemiasta, on esityksessä pyritty parantamaan perustuen ensimmäisen vaiheen kokemuksiin ja siitä saatuun tietoaaineistoon. Esityksessä ehdotetaan kustannustukeen muutoksia, joiden ansiosta se vastaisi paremmin eniten kärsineiden yritysten tarpeeseen. Tuen peruseriaatteet säilyisivät kuitenkin ennallaan.

Kustannustukeen ehdotetaan varattavaksi noin 380 miljoonaa euroa. Kustannustuen ensimmäisessä vaiheessa tukea myönnettiin 3 605 yritykselle yhteensä noin 126 miljoonaa euroa ja toisessa vaiheessa 2.3.2021 tiedon mukaan noin 10 000 yritykselle yli 156 miljoonaa euroa. Tuki parantaa yritysten kannattavuutta tukisumman verran. Suora tuki voi myös parantaa yritysten luotonsaannin edellytyksiä. Tuki saattaa vähentää kannattavien yritysten poistumia. Vaikutusta kuitenkin pienentää se että, kannattavilla yrityksillä on myös muita mahdollisia rahoituslähteitä. Tuen työllisyysvaikutukset ovat seurausta yritysten poistumien vähenemisestä. Työllisyysvaikutukset voivat jäädä tuen kustannukseen nähden vähäisiksi. Tuesta noin 70 prosenttia arvioidaan kohdistuvan yrityksiin, joiden liikevaihto on pienentynyt COVID-19 -pandemian seurauksena ja loput 30 prosenttia yrityksiin, joiden liikevaihto on laskenut muiden syiden seurauksena.

4.2.2 Vaikutukset valtiontaloudelle

Kustannustuen vaikutukset valtiontaloudelle riippuvat yritysten liikevaihdon muutoksista, toimialojen liikevaihdon muutoksista, yritysten kustannuksista ja hakemuksista. Kaikkiin näihin tuen kustannuksiin vaikuttaviin tekijöihin liittyy epävarmuutta. Tämän seurauksena vaikutukset valtiontaloudelle ovat vaikeasti arvioitavissa ja niihin liittyy merkittävää epävarmuutta. Vuoden 2020 seitsemännessä lisätalousarvioesityksessä varattiin kustannustukea varten 550 miljoonan euron määräraha, jonka puitteissa tukea myönnetään kustannustuen toisella kierroksella. Toiselta kierrokselta jääneet rahat kohdennetaan kolmanteen hakukierrokseen, arviolta 380 miljoonaa euroa. Todellinen kustannustuen käyttö, voi poiketa merkittävästi sille varatusta määrärahasta. Kustannusta on pyritty arvioimaan pohjautuen kustannustuen toisella kierroksella tukeen oikeutettujen ja tukea hakeneiden yritysten määrään. Arvion mukaan kustannustuen summa olisi noin 260 miljoonaa euroa, mutta lopullinen tukisumma voi poiketa tästä arviosta hyvin merkittävästi. Arviossa on pyritty huomioimaan sekä toimialaehdon täyttävät, että toimialojen ulkopuoliset yritykset. Jos kaikille toimialaehdon täyttämättömille yrityksille maksettaisiin tukea, tuen arvioitu kokonaissumma kaksinkertaistuisi. Arviossa pyritty huomioimaan, että kaikki yritykset eivät hae tukea, vaikka olisivat siihen oikeutettuja. Kustannustuen edellisissä vaiheissa näiden yritysten osuus saattoi olla arviolta 50 prosenttia tukeen oikeutetuista yrityksistä.

Kustannustukeen on käytettävissä valtion vuoden 2020 lisätalousarvioissa momentille 32.40.43 (Yritysten kustannustuki) myönnetty määräraha, jota on jäänyt käyttämättä kustannustuen ensimmäiseltä ja toiselta hakukierrokselta noin 380 miljoonaa euroa. Määrärahasta ehdotetaan peruutettavaksi vuoden 2021 ensimmäisessä lisätalousarviossa 20 miljoonaa euroa, jota vastaava lisäys on tehty momenteille 29.80.01 ja 29.80.50, millä mahdollistetaan yritysten kustannustuen ulkopuolelle jäävien kulttuurin toimijoiden tukeminen. Valtiokonttorille toimeenpanosta aiheutuvia mahdollisia resurssitarpeita tarkastellaan tarvittaessa vuoden 2021 aikana.

4.2.3 Vaikutukset viranomaisille

Valtiokonttorille on myönnetty vuoden 2020 IV lisätalousarviossa 6 M€ määräraha yritysten kustannustuen toimeenpanemiseksi. Tämä määräraha kattaa kustannustuen ensimmäisen ja toisen vaiheen menot. Valtiokonttorin nyt ehdotetun lain perusteella toimeenpaneman yritysten kustannustuen kolmannen vaiheen hakemus-, päätöksenteko- ja maksatusmenettely, yhteensovitus- ja takaisinperintätehtävät mukaan lukien, vaikuttaa Valtiokonttorin työ määrää lisäävästi arviolta 43–60 henkilötyövuoden verran vuonna 2021. Kolmannen vaiheen tietojärjestelmäkustannukset ja muut menot arvioidaan ensimmäisen ja toisen vaiheen perusteella olevan noin 1,1 M€. Tietojärjestelmiin tehdään laista aiheutuvat tarvittavat mukautukset ja toteutetaan erityisesti yksinyrittäjien tuen hoitamisessa tarvittavat uudet ominaisuudet. Vaiheen kolme palvelutuotannossa joudutaan varautumaan aikaisempia vaiheita laajempaan hakemusmäärään ja erityisesti yksinyrittäjien tuen asiakaspalvelu- ja neuvontatarpeeseen. Yritysten kustannustuen

kolmannen vaiheen aiheuttamien menojen vuoksi Valtiokonttorin vuoden 2021 lisäkustannus on 5 000 000 euroa.

5 Lausuntopalaute

Esityksen kiireellisyyden vuoksi asiassa oli tarpeen poiketa kuulemista säädösvalmistelussa koskevista ohjeista ja lausuntokierros järjestettiin lyhennettynä.

Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisi 17.2.2021 lausuntopalvelu.fi sivustolla lausuntopyynnön yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muutosehdotuksista. Lausuntopyyntö lähetettiin 32 tunnistetulle sidosryhmätaholle. Lausuntoaikaa oli 24.2.2021 saakka. Määräaikaan mennessä lausuntoja saapui noin 50 kappaletta.

Lausuntopyyntö lähetettiin seuraaville tahoille: Business Finland, Elinkeinoelämän keskusliitto, Etla, Henkilöstöpalveluyritysten liitto, Kaupan liitto, Keskuskauppakamari, Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry, Liikenne- ja viestintäministeriö, Maa- ja metsätalousministeriö, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Meriteollisuus ry, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK, Music Finland ry, Oikeusministeriö, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Palkansaajien tutkimuslaitos, Palvelualojen työnantajat Palta ry, Palvelualojen ammattiliitto PAM ry, Perheyritysten liitto ry, PN Turku Oy, Suomen matkailualan liitto ry SMAL, Sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen sosiaali ja terveys ry SOSTE, Suomen Taksiliitto ry, Suomen tekstiili ja muoti, Suomen Yrittäjät, Tapahtumateollisuus ry, Teknolohioteollisuus ry, Valtiokonttori, VATT, Verohallinto, Ålands landskapsregering.

Lausuntopalvelussa voivat myös muut kuin jakelussa mainitut tahot jättää lausunnon. Pyydettyjen tahojen lisäksi lausuntoja vastaanotettiin määräaikaan mennessä seuraavilta tahoilta: Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK, Finnish Lapland Tourist Board ry, Helsingin seudun kaupakamari, Jääkiekon SM-liiga Oy, Kemian Matkailu Oy, Lapin kaupakamari, Linja-autoliitto ry, LiveFIN ry, Menalab Oy (XC Chamonix), Messu- ja tapahtumajärjestäjät MeTa ry, Muoti- ja urheilukauppa ry, Näkeminen ja silmäterveys NÄE ry, Suomen Filmikamari ry, Suomen Kuntaliitto, Suomen kuntoutusyritykset ry, Suomen Osto- ja Logistiikkayhdistys LOGY ry, Suomen Uusyrityskeskukset ry, Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry, Tunturi-Lapin Kehitys, Valtiovarainministeriö, Veljekset Halonen Oy sekä muutama yksityishenkilö. Palkansaajien tutkimuslaitos, Perheyritysten liitto, PN Turku Oy sekä VATT eivät vastanneet lausuntopyyntöön.

Hallituksen linjaus avata yritysten määräaikaisen kustannustuen kolmas haku sai kannatusta. Kustannustuen haun toivottiin alkavan mahdollisimman pian, mieluiten maaliskuussa 2021 ja joka tapauksessa viimeistään huhtikuussa 2021. Lausunnoissa esitettiin perusteita sille, että tukikausi määritettäisiin pitkäksi, koska eri alan yrityksiin COVID-19-vaiikutukset osuvat eri aikoihin. Lyhyempää, kolmen kuukauden mittaista tukikautta tuettiin ainoastaan, jos sen ansiosta tuen haku voitaisiin avata jo maaliskuussa. Koska teknisesti haku voidaan avata vasta huhtikuussa, tukikauden pituudeksi esitetään neljää kuukautta,

Lausunnoissa kannatettiin kustannustuen kohdentamista sekä toimialan mukaan, että toimialariippumattomasti. Tärkeimpänä pidettiin yritysten ja niiden tilanteiden erilaisuuden huomioon ottamista. Harkinnanvaraisen soveltamisen edellytysten esittämisen toivottiin olevan hakijalle mahdollisimman vaivatonta ja tasapuolista.

Lakiesityksessä on otettu huomioon lausunnoissa esitetyn mukaisesti tuen piiriin kuuluvien kulojen määrittelyn täsmentäminen. Esityksessä ehdotetaan usean lausunnon mukaisesti, että

henkilösivukustannukset hyväksyttäisiin vakiokertoimen mukaisesti tukikauden palkkakuiluiksi. Lisäksi toiminimi- ja henkilöyrittäjän palkkakulujen määrittäminen on pyritty täsmentämään.

Useissa lausunnoissa ehdotettiin liikevaihdon laskuprosentiksi 20 prosenttia nykyisen 30 prosentin sijaan ja omavastuun pienentämistä, jos liikevaihdon lasku on merkittävä. Muutoksen merkittävän kustannusvaikutuksen vuoksi ei kuitenkaan esitetä muutosta liikevaihdon laskuprosenttiin eikä omavastuun suuruuteen. Liikevaihdon laskuprosentin muutos 20 prosenttiin arvioidaan lisäävän tuen kustannuksia 50 prosenttia.

Tuen enimmäismäärän nostoa pidettiin tärkeänä, joskin useissa lausunnoissa esitettiin enimmäismääräksi EU-sääntelyn mahdollistamaa 1,8 miljoonaa. Lisäksi monet lausunnonantajat esittivät, että Suomi ottaisi käyttöön EU-sääntelyn mahdollistaman 10 miljoonan enimmäismäärän. Tämä edellyttäisi kuitenkin uutta ilmoitusmenettelyä Euroopan komissiolle, mitä on arvioitava erillisenä tästä lakiesityksestä.

Lausunnonantajat tukivat tuen alarajan alle jäävien tukien korottamista 2 000 euroon, jotta tuki kohdentuisi paremmin pieniin yrityksiin ja yksinyrittäjiin.

6 Säännöskohtaiset perustelut

2 §. Kustannustuen myöntämisen yleiset edellytykset. Pykälässä säädetään määräaikaisen kustannustuen yleisistä perusteista. Pykälän *ensimmäiseen momenttiin* muutettaisiin tukikauden pituudeksi neljä kuukautta ajanjaksolla 1.11.2020–28.2.2021. Tukikauteen luettaisiin tukikauden ensimmäinen päivä (1.11.2020) sekä viimeinen päivä (28.2.2021).

Kustannustuen tukikausi oli ensimmäisessä vaiheessa 1.4.2020–31.5.2020 ja toisessa vaiheessa 1.6.–31.10.2020. COVID-19 -pandemia on vaikuttanut yritysten liikevaihtoon ensimmäisen kustannustuen päättymisen jälkeen jatkuvasti ja vaikutukset jatkuvat edelleen toisen kustannustukivaiheen lopussa. Kustannustuen tukiajan jatkaminen on perusteltua, koska myös COVID-19 -pandemia on jatkunut loppusyksyllä 2020 ja alkuvuodesta 2021. Tukikauden ehdotetaan päättyvän helmikuun loppuun, koska yritysten liikevaihtotiedot helmikuulta saadaan huhtikuun aikana ja näin haku saataisiin käynnistettyä huhtikuun aikana 2021. Tietoja yrityksen tukikauden liikevaihtotiedoista tarvitaan tukikelpoisuuden ja tuen suuruuden määrittämiseen. Momentin mukaisesti kustannustuen myöntäminen tapahtuu valtion talousarvion antamissa rajoissa.

Epidemiatilanteen yhä huonontuessa lokakuussa esimerkiksi ravintoloiden aukioloaikoja on jouduttu rajoittamaan ja suurten yleisötapahtumien järjestäminen oli kielletty. Kevään kokeimuksen perusteella COVID-19 -pandemian vaikutukset yrityksille johtuvat pääasiassa kuitenkin muista syistä kuin valtion rajoituksista ja suosituksista. Vaikka tautitapausten lukumäärä laski kesällä 2020 huomattavasti osa yrityksistä on siitä huolimatta menettänyt merkittävän osan liikevaihdostaan. Toisin kuin ensimmäisen kustannustuen haun aikaan, yrityksillä on ollut enemmän aikaa sopeuttaa kustannuksia ja toimintaansa.

Ensimmäisessä momentissa täsmennettäisiin lisäksi, että tukea myönnettäisiin tukikaudella kertyneisiin kustannuksiin.

Momentin ensimmäisen kohdassa edellytettäisiin, että yrityksen päätoimiala kuuluu tukikauden ensimmäisenä päivänä tuen piiriin, sen mukaan mitä 3 §:ssä kustannustuen piiriin kuuluvista toimialoista säädetään. Periaate pysyisi samana kuin kustannustuen edellisten vaiheiden haussa. Kohtaa täsmennetään siten, että kyseessä on yrityksen verohallinnolle ilmoittama päätoimiala tukikauden ensimmäisenä päivänä.

Pykälän 2 kohtaan ehdotetaan täsmentäviä viittauksia 4 §:n 1 ja 2 kohtiin, joissa määritellään liikevaihdon laskua varten käytettävät liikevaihdon vertailukaudet.

Pykälän 3 ja 4 kohtaan ei ehdoteta muutoksia.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 5 kohta*, jonka mukaan tuen yleisenä edellytyksenä on, että yrityksellä on yritys- ja yhteisötunnus.

3 §. Kustannustuen piiriin kuuluvat toimialat ja yritykset. *Pykälän 1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi niin, että toimialan liikevaihtoa tukikaudella verrataan tukikautta vastaavaan ajanjaksoon 1 marraskuuta 2019 ja 29 helmikuuta 2020 välillä. Lakia täydentävässä erikseen annettavassa valtioneuvoston asetuksessa luetaan ne toimialat, joiden tukikauden liikevaihto vertailukauden liikevaihtoon verrattuna on vähintään 10 prosenttia pienempi. Mikäli yrityksen verottajalle ilmoitettu päätoimiala ei ole kyseisessä toimialaluettelossa, yritys voi hakea kustannustukea osoittamalla hakemuksessaan ne erityisen painavat COVID-19 -pandemiaan liittyvät syyt, joiden vuoksi yrityksen tilanne poikkeaa toimialan yleisestä tilanteesta.

Momentissa tarkoitettulle toimialalle kuuluva yritys, joka on perustettu 1.1.2020 tai sen jälkeen ja jolla ei siten ole ollut liikevaihtoa, jonka perusteella voitaisiin määritellä liikevaihdon muutos normaali- ja pandemiakausten välillä, voisi saada kustannustukea 5 pykälän uuden 3 momentin nojalla toimialan mediaaniliikevaihdon muutoksen perusteella. Harkinnanvarainen tuen myöntäminen 3 momentin nojalla ei kuitenkaan olisi mahdollista näille uusille yrityksille, koska yrityksen liikevaihdon muutosta ei voida osoittaa.

Toimialan liikevaihdon mediaanin vertailu kalenterivuonna samana ajankohtana mahdollistaa liikevaihdon vertailukelpoisuuden ja poistaa liiketoiminnan mahdollisen kausivaihtelun vaikutuksen liikevaihtoon. Neljän kuukauden pituinen vertailukausi vähentää liikevaihdon kuukausitasoista satunnaisvaihtelua. Toimialan liikevaihdon muutosta arvioitaisiin toimialojen yritysten liikevaihdon muutoksen mediaanilla kuten toisella hakukaudellakin.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi ainoastaan säädöstekninen muutos.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi tarkentamalla harkinnanvaraisuuden perusteita. Kolmannen momentin mukaan kustannustukea voitaisiin myöntää myös yritykselle, jonka toimialaa ei ole mainittu valtioneuvoston asetuksessa, jos yrityksen liikevaihto on alentunut 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyn mukaisesti erityisen painavista COVID-19 -pandemiaan liittyvistä syistä. Myös muut lainmukaiset edellytykset kustannustukeen tulee täyttyä.

Erityisen painavat COVID-19-pandemiaan liittyviä syitä on tunnistettu kustannustuen toisen kauden aikana hakijayritysten ilmoittamien syiden perusteella. Tällaisiksi syiksi on kustannustuen edellisten kierrosten perusteella tunnistettu julkishallinnon määräämät rajoitukset, kansainväliset matkustusrajoitukset tai -suositukset, myynnin hidastuminen tai estyminen siksi, että asiakkaat välttävät lähikontakteja, asiakkaiden kulutustarpeiden muutos pandemian aikana (esim. etätyöstä johtuen), B2B-myyntin (yritysmyyntin) hidastuminen tai estyminen koronapandemian vuoksi, kansainvälisten materiaali- tai tuotetoimitusten hidastuminen tai estyminen, ulkomaisen työvoiman saatavuuteen liittyvät haasteet, yrittäjän tai keskeisten työntekijöiden työkyvyn heikkeneminen pandemian vuoksi (myös karanteeni tai altistuminen).

Hakemuskäsittelyssä on havaittu tarve selkeyttää ja yksinkertaistaa syiden ilmoittamista hakulomakkeessa. Kustannustuen toisella kierroksella hakijat ovat valinneet parhaiten tilannettaan kuvaavan syyn hakemuksen luettelosta, mutta sen lisäksi täydentäneet kuvausta vapaamuotoisella tekstillä. Tämä on todettu hakijoita kuormittavaksi tavaksi ja voi asettaa hakijat myös osin

eriarvoiseen asemaan riippuen hakijan kyvystä perustella liikevaihdon laskun syitä. Siksi tarkoitus on kolmannella hakukaudella, että hakijayritys voisi hakemuksessa valita luettelosta omaan tilanteensa sopivan syyn ilman tarvetta perustella asiaa tarkemmin. Ainoastaan, jos syytä ei ole luettelossa, hakijan tulisi perustella pandemian vaikutus erikseen.

Valtiokonttori voi kuitenkin pyytää hakijoilta lisätietoja hakemuksen käsittelyn aikana varmistukseen, että liikevaihdon lasku liittyy nimenomaan COVID-19 -pandemiaan eikä esimerkiksi yrityksen normaaliin kausivaihteluun tai muuhun COVID-19 -pandemiasta riippumattomaan syyhyn, kuten yrityksen tuotteiden tai palveluiden yleisestä markkinatilanteesta johtuvaan kysynnän vähenemiseen esimerkiksi ns. auringonlaskutoimialoilla eli toimialoilla, joilla tuotteiden ja palveluiden kysyntä on vähentynyt jo pidemmän aikaa.

4 §. Kustannustuen määräytymisperusteet.

Pykälän 1 ja 2 kohtaan ehdotetaan tehtävän tarkentavat muutokset, joilla huomioidaan, että osa pienistä yrityksistä ilmoittaa arvonlisäveronsa Verohallinnolle kalenterivuositain tai neljännesvuositain. Valtiokonttori käyttää Verohallinnolta saamia tietoja laskiessaan, minkä verran yrityksen liikevaihto on laskenut tukikaudella verrattuna vastaavaan ajankohtaan edellisenä kalenterivuonna ennen pandemiaa. Vuosi- ja neljännesvuosi-ilmoittajien osalta tätä tietoa ei ole mahdollista saada suoraan Verohallinnosta. Jos kuukausikohtaisia arvonlisäverotietoja ei ole saatavilla, yritys on voinut ilmoittaa ne erikseen. Kuukausikohtaisen liikevaihdon ilmoittaminen voi olla hankalaa pienelle yritykselle, minkä vuoksi ehdotetaan, että liikevaihdon laskun arvioinnissa voitaisiin käyttää Verohallinnosta saatavia lukuja myös vuosi- ja neljännesvuosi-ilmoittajien osalta. Lisäksi kohdissa huomioitaisiin uudet yritykset, joilla ei ole vielä liikevaihtoa tai joiden liikevaihto on vasta ollut kehittymässä toisen kohdan mukaan määritellyllä kaudella.

Selkeyden vuoksi 1 ja 2 kohdassa ehdotetaan puhuttavaksi pandemiakaudesta ja normaalikaudesta.

Pykälän 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että tukikauden palkkakuluina huomioitaisiin myös prosenttimääräisinä korvattavat työnantajan sivukulut. Työnantajan sivukuluja ovat esimerkiksi loma-ajan ja sairausajan palkka ja lomarahaa sekä sosiaaliturvan ja työterveyshuollon kustannukset. Sivukulujen määrää ei ole mahdollista saada tulorekisteristä, minkä vuoksi esitetään, että ne hyväksyttäisiin prosenttimääräisenä tulorekisterin mukaisista palkkakuluista. Sivukulut ovat merkittävä joustamaton kuluerä työnantajille, minkä vuoksi niiden korvaaminen olisi perusteltua. Prosenttimääräiseksi osuudeksi esitetään 20 prosenttia perustuen keskimääräiseen työnantajan sivukulujen määrään ja muissa tukimuodoissa käytettyyn osuuksiin, mukaan lukien ELY-keskusten ja Business Finlandin tuet. Osuutta määriteltäessä on pyritty varmistamaan, ettei sivukulujen osalta ole riskiä ylikompensaatiosta.

Kohtaa esitetään muutettavaksi lisäksi siten, että toiminimiyrittäjän lisäksi myös henkilöyhtiön vastuullisen yhtiömiehen palkkakulut huomioidaan erikseen, koska näitä ei ole saatavissa tulorekisteristä. Lisäksi kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että palkkakulut perustuisivat yrittäjän eläkelain (1272/2006) 112 pykälän mukaisesti määriteltyn työtuloon tukikauden ensimmäisenä päivänä. Toiminimiyrittäjän ja henkilöyhtiön vastuullisen yhtiömiehen palkkakuluiksi hyväksyttäisiin yrittäjän eläkevakuutusmaksu ja sairausvakuutusmaksu yrityksen oman ilmoituksen mukaisesti.

Pykälän 4 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että tuki perustuisi yrityksen ilmoittamiin joustamattomien kulujen ja menetysten määrään. Valtiokonttori tarkistaisi hakijan ilmoittamia kustannuksia hakuvaiheessa pistokokeina ja tarvittaessa sekä jälkitarkastusten kautta.

Kohdassa ehdotetaan täsmennettäväksi, että tällaisilla joustamattomilla kuluilla ja menetyksillä tarkoitetaan vuokratulua ja muita kuluja liiketoiminnassa käytössä olevasta omaisuudesta, laite- ja esinevuokria, liiketoiminnan harjoittamiselle välttämättömiä lupa-, jäsen- ja vakuutusmaksuja ja pitkäaikaisia sopimuksia, käyttöoikeuskorvauksia ja lisenssimaksuja, välttämättömiä vuokratyövoimakustannuksia ja ennakkomaksuja. Kulujen ja menetysten tulee olla lopullisia eikä niihin saa olla aiemmin myönnetty kustannustukea. Näihin kuuluvien kuluja ja menetyksiä voitaisiin avata tarkemmin Valtiokonttorin hakuohjeistuksessa ja hakulomakkeessa.

Joustamattomat kulut ovat eriä, joita ei voida sopeuttaa toiminnan volyymia vastaavalla tavalla. Yritysten on jatkuvasti huolehdittava omista juoksevista velvoitteistaan, jotka eivät jousta myynnin vähentymisen suhteessa. Joustamattomien juoksevien erien sisältö voi yritys- ja toimialakohtaisesti olla hyvinkin erilainen, mikä pyritään mahdollisimman hyvin huomioimaan määrittelyssä.

Joustamattomien kustannusten arviointi perustuu vaihtoehtoiskustannusajatteluun: mitkä ovat ne velvoitteet, joiden mukaiset suoritukset on tehtävä, vaikkei yrityksellä olisi myyntiä lainkaan. Yritys ei lähtökohtaisesti voi sopeuttaa näitä toiminnan supistumista vastaavasti, toisin kuin aine- ja tarvikemenoja ja palkkakustannuksia ja uusia investointejaan. Vaihtoehtoiskustannusajattelun mukaisesti ehdotetussa säännöksessä edellytetään asianomaiselta erältä nimenomaisesti myös lopullisuutta ja kohdistumista juuri tukikauteen.

Joustamattomuus ei sinällään ole sellainen absoluuttinen edellytys, etteikö sellaisiakin kuluja, jotka jossain määrin joustavat, voitaisi korvata – tällöin korvaus voidaan suorittaa ainoastaan siitä määrästä, joka ei ole toiminnan alentuneen volyymin johdosta joutanut. Kustannustuen perustana olevat tukikauden kulujen tulee olla lopullisia. Siten myöhemmin tukikauden jälkeen esimerkiksi alennuksena taikka muuna menon vähennyksenä hakijan hyväksi luettavia eriä ei voida lukea korvausperusteeseen. Näiden osalta, kuten muidenkin myöhemmin toteutuneissa muutoksissa, hakijalla on velvollisuus toimittaa tiedot todellisista tukikauden toteutuneista kuluista jälkikäteen tukimäärän oikaisemiseksi todellisuutta vastaavaksi.

Joustamattomia kuluja ovat tilavuokrat tai hoitovastikkeet, varastovuokrat, sähkö, vesi tai kaasu, jätahuolto, vartiointi, aulapalvelu tai turvallisuusjärjestely, isännöinti, kiinteistöhuolto tai siivous, kiinteistöverot, kiinteistön vakuutusmaksut, omistuskiinteistön lainakorot, laite-, esine- tai ohjelmistovuokrat (myös leasing-maksut), käyttöoikeuskorvaukset tai lisenssimaksut, taloushallinto, kirjanpito tai tilintarkastus, välttämätön vuokratyövoima, tietoliikenne, puhelinliittymät, liiketoiminnassa käytettyihin ajoneuvoihin liittyvät lakisääteisten vakuutusten maksut tai verot ja liiketoiminnassa käytettyjen eläinten ylläpitokulut. Muita esimerkkejä joustamattomista kuluista olisivat pitkäaikaisten markkinointisopimusten kulut, lakisääteisten tai muiden välttämättömien vakuutusten maksut sekä erilaiset pakolliset viranomaismaksut, kuten anniskelulupa.

Esimerkki välttämättömistä vuokratyövoiman kuluista ovat sellaiset kulut, jotka vastaavat oman henkilökunnan suorittamia sellaisia toimia, jotka ovat välttämättömiä liiketoiminnan taikka liiketoimintavalmiuden ylläpitämiseksi. Muita kuin välttämättömiä vuokratyövoiman kuluja ei esitetä korvattaviksi. Edellä sanottu koskee myös liiketoiminnassa käytettävän omaisuuden välttämättömästä ylläpitämisestä aiheutuvia kustannuksia, kuten yrityksen toimintaedellytysten kannalta välttämättömiä ajoneuvojen koneiden ja laitteiden huoltoja. Siinä tapauksessa, että tukikauden muina kuluina ilmoitettuihin eriin kohdistuu aiemmin myönnettyä kustannustukea, hakijan tulee ilmoittaa tästä. Tukea ei voi myöntää kustannuksiin, joihin on aikaisemmin myönnetty kustannustukea.

Joustamattomilla menetyksillä tarkoitetaan esimerkiksi lopullisiksi osoittautuneita yrityksen suorittamia ennakkomaksuja. Tällaisena voidaan pitää esimerkiksi matkailuyrityksen suorittamia ennakkomaksuja hotelleille tai palveluntarjoajille, joista yritys ei ole matkan peruuntumisesta huolimatta saanut palautuksia. Yrityksen tulee pyydettyä pystyä todentamaan, että hakemuksella ilmoitetut menetykset ovat lopullisia, eikä niistä ole kohtuudella saatavissa palautuksia ennakkomaksun saajilta itseltään tai muulta taholta.

Vastaavasti kustannustuen määräytymisperusteisiin on mahdollista lukea esimerkiksi tukikauden ajoittuneen ja sittemmin peruuntuneeseen tapahtumaan liittyneitä tapahtumapaikan ja kaluston ennakkomaksuja, jos ennakkomaksut ovat olleet yritykselle lopullisia, eikä maksuista ole siten mahdollista saada palautuksia taikka hyvityksiä muualta.

Jos tässä tarkoitettuihin kuluihin tulee muutoksia, yrityksen tulee ilmoittaa muutoksista viipymättä Valtiokonttorille, joka arvioi muutoksen vaikutuksen myönnettyyn tukeen ja voi tehdä päätöksen tuen takaisinperinnästä sekä sen määrästä siten kuin valtionavustuslaissa säädetään.

Pykälän 5 kohtaan ei ehdotettaisi tehtävän muutoksia lukuun ottamatta pientä lakiteknistä täsmennystä. Euroopan komission päätöksestä SA.56995 johtuvan yrityskohtaisen ylärajan seuranta on edelleen välttämätöntä, lisäksi yritysten tulee yhä toimittaa tiedot mahdollisista korvauksista, jotka perustuvat yksityisiin COVID-19 -pandemiaan liittyviin vakuutuksiin.

Pykälän 2 momentti esitetään kumottavaksi, koska vastaava säännös sisältyy 1 momentin 2 kohtaan.

5 §. Kustannustuen määrä. Pykälän 1 momentissa täsmennettäisiin kustannustuen päätös- ja yrityskohtaisen enimmäismäärän olevan 1 000 000 euroa tukikaudella. Enimmäismäärän korotus on mahdollinen Euroopan komission muutettua tilapäistä valtiontukipuitetta siten, että niin kutsutun 800 000 euron tuen enimmäismäärä nousee 1,8 miljoonaan euroon. Jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle, mikäli se haluaa nostaa ilmoittamansa tukiohjelman enimmäismäärän muutoksen mukaisesti ja Suomi on tehnyt tällaisen ilmoituksen 15.2.2021. Korotettu enimmäismäärä voidaan ottaa käyttöön, kun komissio on muutoksen hyväksynyt.

Pykälän 2 momentin laskentakaavaa esitetään täsmennettäväksi niin, että siinä viitataan 4 pykälä määritellyyn pandemia- ja normaalikauteen.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan 3 pykälän 1 momentissa tarkoitettulle toimialalle kuuluva yritys, joka on perustettu 1.1.2020 tai sen jälkeen ja jolla ei siten ole ollut liikevaihtoa, jonka perusteella voitaisiin määritellä liikevaihdon muutos normaali- ja pandemiakausien välillä, voisi saada kustannustukea toimialan mediaaniliikevaihdon muutoksen perusteella. Harkinnanvarainen tuen myöntäminen 3 pykälän 3 momentin nojalla ei kuitenkaan olisi mahdollista näille uusille yrityksille, koska yrityksen liikevaihdon muutosta ei voida osoittaa.

Tukea myönnettäisiin vain, jos tällaisen yrityksen Verohallinnolle ilmoitettu päätoimiala kuuluu asetuksella määriteltujen toimialojen piiriin. Uusi yritys voisi saada tukea tukikauden kuluihinsa kertoimella, joka perustuu toimialan liikevaihdon muutokseen ja tästä vähennettyyn lain mukaiseen 0,3 omavastuuosuuteen. Kerroin olisi kuitenkin aina vähintään 0,1. Esimerkiksi kustannustuen toisella kierroksella matkailualaa edustavan toimialan liikevaihdon muutos oli 0,89. Jos yritys on perustettu tälle toimialalle, yrityksen tuki määritettäisiin kaavalla $0,59 \times (\text{tukikauden muut kulut} + \text{tukikauden palkkakulut})$.

Toimialamäärittelyn avulla voidaan määrittää toimialat, johon koronapandemia on selvästi vaikuttanut. Siten on perusteltua odottaa, että jos yritys on perustettu tällaiselle toimialalle vuoden 2020 aikana, yrityksellä olisi ollut erityisiä koronapandemiasta johtuvia haasteita saada toimintansa käyntiin. Toimialalla toimivalla yrityksellä olisi todennäköisemmin oma liikevaihto laskenut laissa edellytetysti, kuin yrityksellä, joka toimii asetuksen ulkopuolelle jäävällä toimialalla.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 4 momentti*, jonka mukaan yrityksen kustannustuen määräksi hyväksytään 2 000 euroa, jos 2 momentin mukaisesti lasketun tuen määrä on pienempi kuin 2 000 euroa, ja yrityksen tukikauden palkkakulujen ja muiden kulujen määrä tukikaudella on vähintään 2 000 euroa.

Muutoksen tarkoituksena on kohdentaa tukea entistä paremmin pieniin yrityksiin, mukaan lukien yksinyrittäjät. Kustannustuen edellisillä hakukierroksilla on havaittu, että pienimpien, alle 70 000 vuosiliikevaihdon omaavien yritysten kustannustukihakemuksista on hylätty yli 80 prosenttia. Myös tätä hieman suurempien yritysten hylkyprosentti on yli 70 prosenttia. Päähylkysyy on tuen jääminen alle 2 pykälässä asetetun 2 000 euron alarajan. Kuitenkin pienten yritysten tuen tarve on merkittävä ja siksi nähdään tarpeelliseksi kohdentaa tukea entistä paremmin pieniin yrityksiin. Etukäteisarvion mukaan muutoksen kustannusvaikutus on 15–20 prosenttia, ja tukeen oikeutettujen määrä jopa kolminkertaistuu. Edellisten hakukierrosten perusteella voidaan kuitenkin arvioida, etteivät kaikki tukeen oikeutetut hae tukea.

Muutoksella on tarkoitus erityisesti mahdollistaa kustannustuen saaminen yksinyrittäjille, jotka edellisillä kustannustukikausilla ovat jääneet tuen ulkopuolelle, johtuen siitä, että 2 momentin tukikaavalla laskettu tuki on jäänyt alle 1 pykälässä edellytetyn 2 000 euron. Siten pääosa yksinyrittäjistä ei ole saanut toimintaansa tukea kevään 2020 yksinyrittäjätuen hakukierroksen jälkeen. Korottamalla alle alarajan jäävät tuet 2 000 euroon mahdollistetaan yksinyrittäjille vähintään saman suuruisen tuki kuin kevään yksinyrittäjätuki oli. Edellytyksenä on, että yksinyrittäjän liikevaihto on laskenut yli 30 prosenttia, että yrityksellä on vähintään 2 000 euroa kustannuksia tukikaudella ja että yrityksellä on y-tunnus. Kustannustuen kautta yksinyrittäjillä on mahdollisuus saada myös yli 2 000 euroa tukea, jos yrityksen liikevaihdon lasku ja tukikauden kustannukset ovat suuria, toisin kuin aiemmassa yksinyrittäjätuessa, joka oli kiinteä summa kustannuksista ja liikevaihdon laskun suuruudesta riippumatta.

Yksinyrittäjätuen yhdistäminen kustannustukeen on perusteltua, koska kustannustuen tavoitteet ovat samat kuin yksinyrittäjätuen: auttaa yrityksiä selviytymään joustamattomista kustannuksistaan. Yhden, kaikkiin yrityksiin soveltuvan tuen avulla selkeytetään tukivalikoimaa ja mahdollistetaan tuen hakeminen yhdeltä tukiviranomaiselta. Useat erilliset eri tahojen myöntämät tuet vaikeuttavat tukien koordinaatiota ja ovat riski tukien päällekkäisyyksille. Erilaiset tuki-instrumentit ja useat samankaltaisten tukien myöntäjät aiheuttavat hallinnollista taakkaa myös yrittäjille, sillä oikean tuki-instrumentin löytäminen on työlästä.

Pykälän entinen 3 momentti siirtyisi *5 momentiksi* ja siihen tehtäisiin lakitekkinen täsmennys.

6 § Kustannustuen myöntämisen esteet. Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi niin, että kustannustukea voidaan myöntää vaikeuksissa olevalle pienelle yritykselle, joka on ollut vaikeuksissa aikaisemmin kuin 1.1.2020 edellyttäen, ettei yritys ole konkurssi- tai saneerausmenettelyssä tai saanut pelastamis- tai rakenneuudistustukea. Ehdotettu muutos perustuu komission tiedonantoon tilapäisistä puitteista valtiontukitoimenpiteille sekä komission 13.7.2020 hyväksymään Suomen puitetukiohjelmaan tehtyyn muutokseen. Vastaava poikkeus on käytössä ELY-keskusten kehittämisavustuksissa (Valtioneuvoston asetus valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi 716/2014, muutos 697/2020).

Mikro- ja pienyritykset määritellään tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 liitteessä I (2 artikla). Mikroyrityksellä tarkoitetaan yritystä, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 10 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa. Pienellä yrityksellä tarkoitetaan puolestaan yritystä, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 50 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 10 miljoonaa euroa.

7 §. Kustannustuen hakeminen. Pykälän 1 momenttiin muutettaisiin hakukauden viimeiseksi päiväksi kesäkuun 23 päivä 2021.

Pykälän 2 momentin 1–3 kohtaan tehtäisiin pieniä lakitekniisiä täsmennyksiä.

Pykälän 2 momentin 2 kohtaa täsmennettäisiin siten, että hakemuksessa yrityksen tulisi ilmoittaa ainoastaan samasta tukiohjelmasta saamansa tuet, jotka Valtiokonttorin tulee huomioida tuen määrää laskiessaan. Tukiohjelmassa myönnettyjen tukien yhteismäärä ei saa ylittää tukiohjelman enimmäismäärää 1,8 miljoonaa euroa. Tukipäätöksessä ilmoitetaan, jos tuki kuuluu kyseiseen tukiohjelmaan.

14 §. Voimaantulo. Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 12.4.2021. Lailla jatkettaisiin voimassa olevan lain voimassaoloaika 31.12.2021 saakka, joka on myös 1 §:ssä mainitussa Euroopan komission päätöksen SA.56995 mukainen COVID-19 -pandemiaa koskevien lievennysten määräaika 28.1.2021 annetun muutoksen jälkeen.

7 Lakia alemman asteinen sääntely

Esityksen mukaan valtioneuvosto tulisi antamaan lain 3 §:n 2 momentissa säädetyn asetuksen-antovaltuuden nojalla asetuksen, jossa säädettäisiin laissa tarkoitetuista toimialoista.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 12.4.2021.

9 Suhde muihin esityksiin

9.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Valtioneuvosto on todennut yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi. Valtioneuvosto päätti yleisistunnossaan maanantaina 1.3.2021, että maassa vallitsevat valmiuslain 3 §:n 5 kohdassa tarkoitettut poikkeusolot. Poikkeusolot tulivat voimaan heti. Poikkeusolot toteava valtioneuvoston päätös tuli voimaan välittömästi, ja se on voimassa toistaiseksi, kunnes se kumotaan.

Välittömästi poikkeusolojen toteamisen jälkeen valtioneuvosto antoi eduskunnalle perustuslain 23 §:n nojalla hallituksen esityksen laiksi majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 22/2021 vp). Siinä esitetään, että ravintolat ja muut ravitsemisalan yritykset suljettaisiin asiakkailta väliaikaisesti kolmeksi viikoksi. Lain on tarkoitus tulla voimaan 8.3.2021, ja se olisi voimassa 28.3.2021 saakka. Hallituksen esityksen mukaan valtioneuvosto valmistelee erikseen nimenomaiset säännökset, joiden nojalla sulusta johtuvia menetyksiä voidaan kohtuullisesti kompensoida lakiehdotuksen johdosta liikkeensä sulkemaan joutuvien ravitsemisalan yrityksille sekä tartuntatautilain 58 g:n mukaisten asiakastilojen sulun kohteeksi

joutuneille elinkeinonharjoittajille eduskunnan edellyttämällä tavalla. Esityksen mukaan kompensatiomalli on tarkoitus toteuttaa kustannustukena tai jollain muulla tarkoituksenmukaisella tavalla ja valmistella osaksi yritysten kustannustuesta annettua lainsäädäntöä.

Eduskunnan vastauksessa (EV 3/2021 vp) hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 245/2021 vp) eduskunta edellytti, että valtioneuvosto valmistelee pikaisesti säännökset siitä, että tartuntatautilain 58 g §:ssä tarkoitettujen asiakastilojen sulkemisen aiheuttamia taloudellisia menetyksiä korvataan elinkeinonharjoittajille yleisen kustannustuen kautta tai erillisenä korvauksena, jos 14 vuorokautta kestänyt sulkemista on jouduttu jatkamaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee parhaillaan kiireisesti tukimallia kohtuullisesta kompensatiosta yrityksille, joihin edellä mainitut sulkutoimenpiteet kohdistuvat. Nyt annettu hallituksen esitys kustannustuen kolmannesta hakukierroksesta kohdentuu näitä sulkutoimia edeltävään yritystoimintaan. Kompensatiomallista johtuvat mahdolliset muutokset kustannustukilakiin tullaan antamaan joko nykyistä esitystä täydentävänä hallituksen esityksenä valiokuntakäsittelyn aikana tai erillisenä esityksenä riippuen valmistelun etenemisestä. Koska pandemian aiheuttama tilanne yrityksille on ollut jo pitkään hankala, valtioneuvosto pitää tärkeänä, että nykyinen esitys kustannustukilain muuttamisesta ja kustannustuen kolmannesta hakukierroksesta saadaan eduskunnan käsittelyyn mahdollisimman nopeasti, jotta tuen haku voidaan avata suunnitellusti huhtikuun aikana.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Lain soveltamisala – yhdenvertaisuus

Ehdotetut muutokset koskevat periaatteessa kaikkia yrityksiä ja sitä kautta myös sellaisia yrityksiä, joiden yhteys luonnollisen henkilön oikeusasemaan on hyvin välitön, minkä vuoksi lakiehdotukseen otetut tuen piirin kuluja toimialoja ja tukeen oikeutettuja yrityksiä koskevat rajaavat säännökset ovat merkityksellisiä perustuslain 6 §:n kannalta.

Perustuslakivaliokunnan käytännössä perusoikeuksien rajoittaminen tavallisen lain säätämisjärjestyksessä on katsottu mahdolliseksi, jos rajoittamiselle on hyväksyttävät perusteet ja rajoitukset ovat välttämättömiä ja oikeasuhtaisia, lailla säädettyjä ja tarkkarajaisia (esim. PeVL 3/2013 vp, s.3, PeVL 38/2013 vp, s. 4-5, PeVL 16/2013 vp, s. 2/I, PeVL 8/2013 vp, s. 3/I)

Kustannustuki on tarkoitettu yrityksille, joiden liikevaihto on pudonnut merkittävästi COVID-19 -pandemian vuoksi ja joilla on siitä johtuvia vaikeasti sopeutettavia tukikauteen kohdistuvia palkka- ja muita kuluja. Hallituksen linjauksen mukaan tuen tarve ja määrä arvioidaan epidemian ja sen torjumisen aiheuttaman liikevaihdon äkillisen menetyksen perusteella.

Kustannustukea voisivat hakea kaikki yritykset. Myös liiketoimintaa harjoittavat säätiöt ja yhdistykset olisivat tuen piirissä. Yritykset, joiden päätoimiala kuuluisi tukikauden ensimmäisenä päivänä toimialalle, jonka tukikauden liikevaihto vertailukauden liikevaihtoon verrattuna on vähintään 10 prosenttia pienempi, täyttäisivät kustannustuen myöntämisen ensimmäisen yleisen edellytyksen. Vertailussa käytettäisiin toimialan yritysten liikevaihdon muutoksen mediaania, ja vertailukaudella tarkoitettaisiin tukikautta vastaavaa ajanjaksoa 2019–20. Toimialoista laadittaisiin luettelo valtioneuvoston asetukseen, kuten edellisillä hakukierroksilla.

Mikäli yrityksen toimialaa ei ole mainittu valtioneuvoston asetuksessa, yritykselle voitaisiin tästä huolimatta myöntää kustannustukea, jos yritys yrityksen liikevaihto on laskenut COVID-19-pandemian vuoksi ja muut tuen myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Kustannustukea voi hakea, vaikka yritys olisi jo saanut muita suoria COVID-19 -pandemian seurauksia lieventämään tarkoitettuja tukia. Kustannustuen enimmäismääränä olisi 1 000 000 euroa yritystä kohden, ottaen kuitenkin Euroopan komission päätöksessä mainitun samaan puiteohjelmaan liittyvien tukien yritysکوhtaisen ylärajan.

Esityksessä ehdotetaan, että alle 2 000 euron jäävät tuet myönnettäisiin 2 000 euron tukina, jos yrityksillä on yli 2 000 euron edestä hyväksyttäviä kuluja tukikaudella ja yritys täyttää muut tuen edellytykset. Tämä on perusteltua, koska aiemmillä kustannustukikierroksilla on havaittu, että pienempien yritysten hakemuksista hylätään lähes 80 prosenttia eikä tuen laskentamalli siten riittävällä tavalla sovellu pienempiin yrityksiin. Tuen tarve on pienempien yritysten ja erityisesti yksinyrittäjien osalta kuitenkin sama kuin isommilla yrityksillä. Edellistä muutoslakiehdotusta valmisteltaessa arvioitiin, että tuen liikevaihtoa koskeneen alarajan poistaminen edistäisi sitä, että suurempi osa yksinyrittäjiä ja pienyrityksiä voisi kuulua tuen piiriin, mutta hakukierroksen aikana on huomattu, ettei näin kuitenkaan ole käynyt riittävällä tavalla. Muutos parantaisi tuen yhdenvertaista kohdentumista erilaisiin yrityksiin.

Yrityksen määritelmään, ja kustannustuen piiriin kuuluisivat myös liiketoimintaa harjoittavat säätiöt ja yhdistykset. Kustannustukea eivät voi saada yritykset, jotka, pieniä yrityksiä lukuun ottamatta, ovat olleet EU:n valtion-tukisääntelyn tarkoittamissa taloudellisissa vaikeuksissa 31.12.2019, jotka ovat laiminlyöneet verovelvoitteensa tai jotka ovat konkurssissa.

Kustannustukea on voitu hakemuksesta myöntää myös Ahvenanmaalla toimiville yrityksille. Elinkeinotoiminta ja siihen liittyvät tuet kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 22 kohdan nojalla maakunnan lainsäädäntövaltaan. Kustannustukea koskevaa lakia säädettyäessä koko valtakunnassa, mukaan lukien Ahvenanmaalla, vallitsivat valtioneuvoston ja tasavallan presidentin yhteistoiminnassa 16.3.2020 toteamat poikkeusolot. Poikkeusolot ovat tätä esitystä annettaessa jälleen voimassa. Lisäksi COVID-19 -pandemian vaikutukset yritystoimintaan ovat kaikilla alueilla vakavat. Esityksessä ehdotetaan kustannustuen soveltamista jatkosakin Ahvenanmaalla toimiviin yrityksiin.

Edellisillä hakukierroksilla Valtiokonttori teki tukipäätöksen pääasiassa yritysten hakemusten ja Verohallinnon yritysten liiketaloudellista asemaa koskevien tietojen perusteella. Kustannustukiasetuksessa on määritelty tukeen oikeutetut toimialat.

Nyt ehdotettavilla tarkennuksilla arvioidaan tuen tavoittavan kattavammin COVID-19 -pandemian pitkittymisen vuoksi eri tavoin vaikeuksiin joutuneita yrityksiä ja muita liiketaloudellisen toiminnan harjoittajia, erityisesti pienempiä yrityksiä.

Tukikausi ehdotetaan alkavaksi ensimmäisen kierroksen tukikauden päättymisestä eli 1.11.2020 ja jatkuvan 28.2.2021 saakka. Tukikauden pituus tavoittaa eri toimialat ja eri tavoin toimivat yritykset.

Hallituksen esitys perustuu tietoihin yritysten tilanteesta syys-marraskuussa 2020 sekä siihen, että COVID-19 -pandemian uusi aalto Suomessa alkoi vaikuttaa yritysten toimintaedellytyksiin lokakuun alusta alkaen voimakkaammin. Tarkemmat arviot voidaan tehdä vasta hieman ennen hakukauden alkua huhtikuun puolen välin jälkeen. Tammikuun arvonlisäverotiedot saadaan käyttöön maaliskuun puolivälissä ja tukikauden viimeisen kuukauden, helmikuun, arvonlisäverotiedot, ovat käytössä huhtikuun puolivälissä. Näiden tietojen perusteella hallitus tulee viimeistelemään asetuksen toimialaluettelon.

Henkilötietojen suoja

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta (HE 91/2020 vp) on käsitelty kustannustukeen liittyviä kysymyksiä henkilötietojen suojasta. Henkilötietojen suojaan liittyviin käytäntöihin ei ole tulossa muutoksia.

Edellä mainituilla perusteilla hallitus katsoo, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yritysten määräaikaisesta kustannustuesta (508/2020) annetun lain 2—5 §, 6 §:n 1 momentti, 7 ja 14 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 963/2020, seuraavasti:

2 §

Kustannustuen myöntämisen yleiset edellytykset

Valtiokonttori voi myöntää valtion talousarvion rajoissa yritykselle hakemuksesta kustannustukea 1 päivän marraskuuta 2020 ja 28 päivän helmikuuta 2021 väliseltä ajalta, nämä päivät mukaan lukien, kertyneisiin yrityksen kustannuksiin (*tukikausi*), jos:

- 1) yrityksen Verohallinnolle ilmoittama päätoimiala tukikauden ensimmäisenä päivänä kuuluu tuen piiriin 3 §:ssä säädetyn mukaisesti;
- 2) yrityksen 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettu keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto on yli 30 prosenttia pienempi kuin 4 §:n 2 kohdassa tarkoitettu keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto;
- 3) yrityksen 5 §:ssä säädetyn mukaisesti laskettu kustannustuki on vähintään 2 000 euroa;
- 4) yritystä ei koske mikään 6 §:ssä säädetyistä kustannustuen myöntämisen esteistä; ja
- 5) yrityksellä on yritys- ja yhteisötunnus.

3 §

Kustannustuen piiriin kuuluvat toimialat ja yritykset

Kustannustuen piiriin kuuluvat ne toimialat, joilla toimivien yritysten tukikauden liikevaihto on vähintään 10 prosenttia pienempi kuin toimialan liikevaihto 1 päivän marraskuuta 2019 ja 29 päivän helmikuuta 2020 välisenä aikana. Vertailussa käytetään toimialan yritysten liikevaihdon muutoksen mediaania.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään, mitkä ovat ne toimialat, jotka 1 momentin mukaan kuuluvat kustannustuen piiriin.

Kustannustukea voidaan myöntää myös yritykselle, joka täyttää tässä laissa säädetyt edellytykset, mutta jonka toimialaa ei ole säädetty 2 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa, jos yrityksen liikevaihto on laskenut 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla ja liikevaihdon lasku johtuu erityisen painavista COVID-19 -pandemiaan liittyvistä syistä.

4 §

Kustannustuen määräytymisperusteet

Yritykselle voidaan myöntää kustannustuki tukikaudelta 5 §:ssä säädetyn kaavan mukaisesti seuraavien tekijöiden perusteella:

- 1) yrityksen pandemiakauden liikevaihto, joksi määritellään:

a) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän marraskuuta 2020 ja 28 päivän helmikuuta 2021 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäverot Verohallinnolle kuukausittain;

b) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän lokakuuta 2020 ja 31 päivän joulukuuta 2020 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäveronsa Verohallinnolle neljännesvuosittain;

c) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän tammikuuta 2020 ja 31 päivän joulukuuta 2020 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäveronsa verohallinnolle kalenterivuosittain;

d) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän tammikuuta 2021 ja 28 päivän helmikuuta 2021 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan tai niiden puuttuessa yrityksen oman ilmoituksen mukaan, jos yritys on perustettu siihen 2 kohdan a-c alakohtien mukaan sovellettavan arvonlisäverojen ilmoituskauden ensimmäisenä päivänä tai sen jälkeen;

e) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän marraskuuta 2020 ja 28 päivän helmikuuta 2021 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen oman ilmoituksen mukaan, jos yritys ei ole tehnyt arvonlisäveroilmoituksia;

2) yrityksen normaalikauden liikevaihto, joksi määritellään:

a) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän marraskuuta 2019 ja 29 päivän helmikuuta 2020 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäverot verohallinnolle kuukausittain;

b) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän lokakuuta 2019 ja 31 päivän joulukuuta 2019 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäveronsa Verohallinnolle neljännesvuosittain;

c) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivänä tammikuuta 2019 ja 31 päivän joulukuuta 2019 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäveronsa verohallinnolle kalenterivuosittain;

d) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivänä tammikuuta 2020 ja 29 päivän helmikuuta 2020 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan tai niiden puuttuessa yrityksen oman ilmoituksen mukaan, jos yritys on perustettu siihen a-c alakohtien mukaan sovellettavan arvonlisäverojen ilmoituskauden ensimmäisenä päivänä tai sen jälkeen;

e) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 marraskuuta 2019 ja 29 helmikuuta 2020 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen oman ilmoituksen mukaan, jos yritys ei ole tehnyt arvonlisäveroilmoituksia;

3) yrityksen tukikaudelta maksetut yrityksen työntekijöiden palkkakulut tulorekisterin tietojen mukaan, prosenttimääräisinä korvattavat työnantajan sivukulut, joiden määräksi hyväksytään 20 prosenttia tulorekisterin mukaisista palkkakuluista, toiminimiyrittäjän ja henkilöyhtiön vastuullisen yhtiömiehen tukikauden palkkakulut yrittäjän eläkelain (1272/2006) 112 §:n mukaisesti vahvistetun tukikauden ensimmäisenä päivänä voimassa olleen työtulon mukaan ja yrittäjän eläkevakuutusmaksu ja sairausvakuutusmaksu tukikaudelta yrityksen oman ilmoituksen mukaan (*tukikauden palkkakulut*);

4) yrityksen sellaiset tukikauteen kohdistuvat hakemuksessaan ilmoittamat joustamattomat liiketoiminnan kulut ja menetykset, joihin luetaan vuokratulot ja muut kulut liiketoiminnassa käytössä olevasta omaisuudesta, liiketoiminnan harjoittamiselle välttämättömät lupa-, jäsen- ja vakuutusmaksut ja pitkäaikaiset sopimukset, laite- ja esinevuokrat, käyttöoikeuskorvaukset ja

lisenssimaksut, välttämättömät vuokratyövoimakustannukset, ja ennakkomaksut, jotka ovat lopullisia ja joihin ei ole aiemmin myönnetty kustannustukea (*tukikauden muut kulut*); sekä

5) yritykselle myönnettyt muut 1 §:ssä mainitun Euroopan komission päätöksen mukaiset tuet ja COVID-19 -pandemian liittyvät vakuutuskorvaukset.

5 §

Kustannustuen määrä

Kustannustukea myönnettäessä yrityksille, tuen määrä lasketaan tukikaudelta 2 momentissa säädetyn kaavan mukaisesti. Myönnettävä kustannustuki tukikaudelta voi olla enintään 1 000 000 euroa yritystä kohti. Kustannustukea myönnettäessä otetaan 4 §:n 3 ja 4 kohdan mukaisista kuluista huomioon enintään neljä kertaa yrityksen 4 §:n 2 kohdassa tarkoitetun normaalikauden keskimääräistä kuukausikohtaista liikevaihtoa vastaava summa.

Kustannustuen määrä ennen 1 momentissa säädetyn enimmäismäärän huomioon ottamista lasketaan seuraavalla kaavalla:

$$\text{määrä} = \left(\frac{\text{normaalikauden liikevaihto} - \text{pandemiakauden liikevaihto}}{\text{normaalikauden liikevaihto}} - 0,3 \right) \times (\text{tukikauden muut kulut} + \text{tukikauden palkkakulut})$$

Jos 3 §:n 1 momentissa tarkoitettulla toimialalla toimiva yritys on perustettu 1 tammikuuta 2020 tai sen jälkeen, sille voidaan 2 §:n 2 kohdasta poiketen myöntää kustannustukea, siten että kustannustuen määrä lasketaan seuraavalla kaavalla, kuitenkin niin, että kerroin on aina vähintään 0,1: määrä = (yrityksen 2 §:n 1 kohdan mukaisen päätoimialan 3 §:n 1 momentin mukaisesti määriteltä mediaaniliikevaihdon muutos – 0,3) * (tukikauden palkkakulut + tukikauden muut kulut).

Jos 2 momentin mukaisesti lasketun tuen määrä on pienempi kuin 2 000 euroa, yrityksen kustannustuen määräksi hyväksytään 2 000 euroa edellyttäen, että yrityksen tukikauden palkkakulujen ja muiden kulujen määrä on vähintään 2 000 euroa.

Tukea myönnettäessä otetaan huomioon ettei 1 §:ssä mainitun Euroopan komission päätöksen mukainen tukien yrityskohtainen enimmäismäärä ylitä. Lisäksi kustannustukea myönnettäessä vähennetään 2 momentin perusteella määräytyvästä kustannustuesta tukikaudelle kohdistuvat 4 §:n 5 kohdassa tarkoitetut COVID-19 -pandemiaan liittyvät vakuutuskorvaukset.

6 §

Kustannustuen myöntämisen esteet

Kustannustukea ei myönnetä yritykselle, joka on ollut 31 päivänä joulukuuta 2019 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys. Jos kustannustuen hakija on asetuksessa tarkoitettu pieni yritys tai mikroyritys, voidaan kustannustukea kuitenkin myöntää edellä tarkoitettulle vaikeuksissa ollelle yritykselle myös silloin, kun yrityksestä on tullut vaikeuksissa oleva yritys aikaisemmin kuin 1 päivänä tammikuuta 2020 edellyttäen, että yritys ei ole tuen myöntämishetkellä konkurssi- tai yrityssaneerausmenettelyssä eikä sille ole myönnetty pelastamistukea eikä rakenneuudistustukea.

7 §

Kustannustuen hakeminen

Hakemus tuen saamiseksi tulee tehdä Valtiokonttorille viimeistään 23 päivänä kesäkuuta 2021.

Yrityksen on hakemuksessaan annettava tuen myöntämiseksi ja maksamiseksi välttämättömät tiedot ja selvitykset:

- 1) 4 §:ssä tarkoitetuista tukikauden kuluista;
- 2) yritykselle tukikaudelle myönnettyistä 1 §:ssä mainitun Euroopan komission päätöksen mukaisista valtion tuista;
- 3) yrityksen tukikaudella mahdollisesti saamista korvauksista, jotka perustuvat yksityisiin vakuutuksiin; sekä
- 4) siitä, että yrityksellä ei ole 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja taloudellisia vaikeuksia.

14 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2021.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 4.3.2021

Pääministeri

Sanna Marin

Elinkeinoministeri Mika Lintilä

Laki**yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yritysten määräaikaisesta kustannustuesta (508/2020) annetun lain 2—5 §, 6 §:n 1 momentti, 7 ja 14 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 963/2020, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

Kustannustuen myöntämisen yleiset edellytykset

Valtiokonttori voi myöntää valtion talousarvion rajoissa yritykselle hakemuksesta kustannustukea *1 päivän kesäkuuta 2020 ja 31 päivän lokakuuta 2020 väliseltä ajalta (tukikausi)*, jos:

1) yrityksen päätoimiala tukikauden ensimmäisenä päivänä kuuluu tuen piiriin 3 §:ssä säädetyn mukaisesti;

2) yrityksen tukikauden keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto on yli 30 prosenttia pienempi kuin 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa *tarkoitettun vertailukauden* keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto;

3) yrityksen 5 §:ssä säädetyn mukaisesti laskettu kustannustuki on vähintään 2 000 euroa; *ja*

4) yritystä ei koske mikään 6 §:ssä säädettyistä kustannustuen myöntämisen esteistä.

3 §

Kustannustuen piiriin kuuluvat toimialat ja yritykset

2 §

Kustannustuen myöntämisen yleiset edellytykset

Valtiokonttori voi myöntää valtion talousarvion rajoissa yritykselle hakemuksesta kustannustukea *1 päivän marraskuuta 2020 ja 28 päivän helmikuuta 2021 väliseltä ajalta, nämä päivät mukaan lukien, kertyneisiin yrityksen kustannuksiin (tukikausi)*, jos:

1) yrityksen *Verohallinnolle ilmoittama* päätoimiala tukikauden ensimmäisenä päivänä kuuluu tuen piiriin 3 §:ssä säädetyn mukaisesti;

2) yrityksen 4 §:n 1 kohdassa *tarkoitettu* keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto on yli 30 prosenttia pienempi kuin 4 §:n 2 kohdassa *tarkoitettu* keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto;

3) yrityksen 5 §:ssä säädetyn mukaisesti laskettu kustannustuki on vähintään 2 000 euroa;

4) yritystä ei koske mikään 6 §:ssä säädettyistä kustannustuen myöntämisen esteistä; ja

5) yrityksellä on yritys- ja yhteisötunnus.

3 §

Kustannustuen piiriin kuuluvat toimialat ja yritykset

Voimassa oleva laki

Kustannustuen piiriin kuuluvat ne toimialat, joilla toimivien yritysten tukikauden liikevaihto on vähintään 10 prosenttia pienempi kuin *vertailukauden liikevaihto*. Vertailussa käytetään toimialan yritysten liikevaihdon muutoksen mediaania. *Vertailukausi on tuki-kautta vastaava ajanjakso 2019.*

Valtioneuvoston asetuksella *nimetään* toimialat, jotka 1 momentin mukaan kuuluvat kustannustuen piiriin.

Kustannustukea voidaan myöntää myös yritykselle, joka täyttää tässä laissa säädetty edellytykset, mutta jonka toimialaa ei ole *nimetty* 2 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa, jos *yritys hakemuksessaan osoittaa, että sen* liikevaihto on laskenut 2 §:n 2 kohdassa säädetyn mukaisesti ja liikevaihdon lasku johtuu erityisen painavista COVID-19-pandemiaan liittyvistä syistä.

4 §

Kustannustuen määräytymisperusteet

Yritykselle voidaan myöntää kustannustuki tukikaudelta 5 §:ssä säädetyn kaavan mukaisesti seuraavien tekijöiden perusteella:

1) *yrityksen keskimääräinen kuukausikohmainen liikevaihto tukikaudelta yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten tai näiden puuttuessa oman ilmoituksen mukaan (tukikauden liikevaihto);*

Ehdotus

Kustannustuen piiriin kuuluvat ne toimialat, joilla toimivien yritysten tukikauden liikevaihto on vähintään 10 prosenttia pienempi kuin *toimialan liikevaihto 1 päivän marraskuuta 2019 ja 29 päivän helmikuuta 2020 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien*. Vertailussa käytetään toimialan yritysten liikevaihdon muutoksen mediaania.

Valtioneuvoston asetuksella *säädetään, mitkä ovat ne* toimialat, jotka 1 momentin mukaan kuuluvat kustannustuen piiriin.

Kustannustukea voidaan myöntää myös yritykselle, joka täyttää tässä laissa säädetty edellytykset, mutta jonka toimialaa ei ole *säädetty* 2 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa, jos *yrityksen liikevaihto on laskenut* 2 §:n 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla ja liikevaihdon lasku johtuu erityisen painavista COVID-19 -pandemiaan liittyvistä syistä.

4 §

Kustannustuen määräytymisperusteet

Yritykselle voidaan myöntää kustannustuki tukikaudelta 5 §:ssä säädetyn kaavan mukaisesti seuraavien tekijöiden perusteella:

1) *yrityksen pandemiakauden liikevaihto, joksi määritellään:*

a) *yrityksen keskimääräinen kuukausikohmainen liikevaihto 1 päivän marraskuuta 2020 ja 28 päivän helmikuuta 2021 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäverot Verohallinnolle kuukausittain;*

b) *yrityksen keskimääräinen kuukausikohmainen liikevaihto 1 päivän lokakuuta 2020 ja 31 päivän joulukuuta 2020 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäveronsa Verohallinnolle neljännesvuosittain;*

c) *yrityksen keskimääräinen kuukausikohmainen liikevaihto 1 päivän tammikuuta 2020 ja 31 päivän joulukuuta 2020 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2) yrityksen vertailukauden keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan tai näiden puuttuessa oman ilmoituksen mukaan (vertailukauden liikevaihto);

yritys ilmoittaa arvonlisäveronsa verohallinnolle kalenterivuositain;

d) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän tammikuuta 2021 ja 28 päivän helmikuuta 2021 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan tai niiden puuttuessa yrityksen oman ilmoituksen mukaan, jos yritys on perustettu siihen 2 kohdan a-c alakohtien mukaan sovellettavan arvonlisäverojen ilmoituskauden ensimmäisenä päivänä tai sen jälkeen;

e) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän marraskuuta 2020 ja 28 päivän helmikuuta 2021 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen oman ilmoituksen mukaan, jos yritys ei ole tehnyt arvonlisäveroilmoituksia;

2) yrityksen normaalikauden liikevaihto, joksi määritellään:

a) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän marraskuuta 2019 ja 29 päivän helmikuuta 2020 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäverot verohallinnolle kuukausittain;

b) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän lokakuuta 2019 ja 31 päivän joulukuuta 2019 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäveronsa Verohallinnolle neljännesvuositain;

c) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän tammikuuta 2019 ja 31 päivän joulukuuta 2019 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäveronsa verohallinnolle kalenterivuositain;

d) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivänä tammikuuta 2020 ja 29 päivän helmikuuta 2020 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan tai niiden puuttuessa yrityksen oman ilmoituksen mukaan, jos yritys on perustettu siihen a-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3) yrityksen tukikaudelta maksetut yrityksen työntekijöiden palkkakulut tulorekisterin tietojen mukaan, ja toiminimiyrittäjän palkkakulut oman ilmoituksen mukaan (tukikauden palkkakulut);

4) yrityksen sellaiset tukikauteen kohdistuvat yrityksen perustellusti osoittamat joustamattomat liiketoiminnan kulut ja menetykset (tukikauden muut kulut), jotka ovat lopullisia ja joihin ei ole aiemmin myönnetty kustannustukea; ja

5) yritykselle myönnettyt muut 1 §:ssä mainitun Euroopan komission päätöksen SA.56995 mukaiset tuet ja COVID-19-pandemiaan liittyvät vakuutuskorvaukset.

Jos yritys on perustettu 1 päivänä toukokuuta 2019 tai sen jälkeen, vertailukauden liikevaihtona pidetään yrityksen keskimääräistä kuukausikohtaista liikevaihtoa 1 päivästä tammikuuta 2020 29 päivään helmikuuta 2020 yrityksen tekemien arvonlisäveroilmotusten mukaan.

c alakohtien mukaan sovellettavan arvonlisäverojen ilmoituskauden ensimmäisenä päivänä tai sen jälkeen;

e) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 marraskuuta 2019 ja 29 helmikuuta 2020 välisenä aikana yrityksen oman ilmoituksen mukaan, jos yritys ei ole tehnyt arvonlisäveroilmoituksia;

3) yrityksen tukikaudelta maksetut yrityksen työntekijöiden palkkakulut tulorekisterin tietojen mukaan, prosenttimääräisinä korvattavat työnantajan sivukulut, joiden määräksi hyväksytään 20 prosenttia tulorekisterin mukaisista palkkakuluista, toiminimiyrittäjän ja henkilöyhtiön vastuullisen yhtiömiehen tukikauden palkkakulut yrittäjän eläkelain (1272/2006) 112 §:n mukaisesti vahvistetun 1 marraskuuta 2020 voimassa olleen työtulon mukaan ja yrittäjän eläkevakuutusmaksu ja sairausvakuutusmaksu tukikaudelta yrityksen oman ilmoituksen mukaan (tukikauden palkkakulut);

4) yrityksen sellaiset tukikauteen kohdistuvat hakemuksessaan ilmoittamat joustamattomat liiketoiminnan kulut ja menetykset, joihin luetaan vuokratkulut ja muut kulut liiketoiminnassa käytössä olevasta omaisuudesta, liiketoiminnan harjoittamiselle välttämättömät lupa-, jäsen- ja vakuutusmaksut ja pitkäaikaiset sopimukset, laite- ja esinevuokrat, käyttöoikeuskorvaukset ja lisenssimaksut, välttämättömät vuokratyövoimakustannukset, ja ennakkomaksut, jotka ovat lopullisia ja joihin ei ole aiemmin myönnetty kustannustukea (tukikauden muut kulut); sekä

5) yritykselle myönnettyt muut 1 §:ssä mainitun Euroopan komission päätöksen mukaiset tuet ja COVID-19 -pandemian liittyvät vakuutuskorvaukset.

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

*Kustannustuen määrä**Kustannustuen määrä*

Kustannustukea myönnettäessä tuen määrä lasketaan tukikaudelta 2 momentissa säädetyn kaavan mukaisesti. Myönnettävä kustannustuki tukikaudelta voi olla enintään 500 000 euroa yritystä kohti. Kustannustukea myönnettäessä kuluja otetaan huomioon kuukausitasolla yhteensä enintään yrityksen vertailukauden keskimääräistä kuukausikohtaista liikevaihtoa vastaava summa.

Kustannustuen määrä ennen 1 momentissa säädetyn enimmäismäärän huomioon ottamista lasketaan seuraavalla kaavalla:

$$\text{määrä} = \left(\frac{\text{vertailukauden liikevaihto} - \text{tukikauden liikevaihto}}{\text{vertailukauden liikevaihto}} - 0,3 \right) \times (\text{tukikauden muut kulut} + \text{tukikauden palkkakulut})$$

Kustannustukea myönnettäessä yrityksille tuen määrä lasketaan tukikaudelta 2 momentissa säädetyn kaavan mukaisesti. Myönnettävä kustannustuki tukikaudelta voi olla enintään 1 000 000 euroa yritystä kohti. Kustannustukea myönnettäessä otetaan 4 §:n 3 ja 4 kohdan mukaisista kuluista huomioon enintään neljä kertaa yrityksen 4 §:n 2 kohdassa tarkoitetun normaalikauden keskimääräistä kuukausikohtaista liikevaihtoa vastaava summa.

Kustannustuen määrä ennen 1 momentissa säädetyn enimmäismäärän huomioon ottamista lasketaan seuraavalla kaavalla:

$$\text{määrä} = \left(\frac{\text{normaalikauden liikevaihto} - \text{pandemiakauden liikevaihto}}{\text{normaalikauden liikevaihto}} - 0,3 \right) \times (\text{tukikauden muut kulut} + \text{tukikauden palkkakulut})$$

Jos 3 §:n 1 momentissa tarkoitetulla toimialalla toimiva yritys on perustettu 1 tammikuuta 2020 tai sen jälkeen, sille voidaan 2 §:n 2 kohdasta poiketen myöntää kustannustukea, siten että kustannustuen määrä lasketaan seuraavalla kaavalla, kuitenkin niin, että kerroin on aina vähintään 0,1: määrä = (yrityksen 2 §:n 1 kohdan mukaisen päätoimialan 3 §:n 1 momentin mukaisesti määriteltä mediaaniliikevaihdon muutos – 0,3) * (tukikauden palkkakulut + tukikauden muut kulut).

Jos 2 momentin mukaisesti lasketun tuen määrä on pienempi kuin 2 000 euroa, yrityksen kustannustuen määräksi hyväksytään 2 000 euroa edellyttäen, että yrityksen tukikauden palkkakulujen ja muiden kulujen määrä tukikaudella on vähintään 2 000 euroa.

Tukea myönnettäessä otetaan huomioon ettei 1 §:ssä mainitun Euroopan komission päätöksen S4.56995 mukainen tukien yritys-kohtainen enimmäismäärä ylity. Lisäksi kustannustukea myönnettäessä vähennetään 2 momentin perusteella määräytyvästä kustan-

Tukea myönnettäessä otetaan huomioon ettei 1 §:ssä mainitun Euroopan komission päätöksen mukainen tukien yritys-kohtainen enimmäismäärä ylity. Lisäksi kustannustukea myönnettäessä vähennetään 2 momentin perusteella määräytyvästä kustannustuesta tuki-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

nustuesta 4 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua COVID-19-pandemiaan liittyvät vakuutuskorvaukset.

kaudelle kohdistuvat 4 §:n 5 kohdassa tarkoitettua COVID-19 -pandemiaan liittyvät vakuutuskorvaukset.

6 §

6 §

*Kustannustuen myöntämisen esteet**Kustannustuen myöntämisen esteet*

Kustannustukea ei myönnetä yritykselle, joka on ollut 31 päivänä joulukuuta 2019 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys.

Kustannustukea ei myönnetä yritykselle, joka on ollut 31 päivänä joulukuuta 2019 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys. Jos kustannustuen hakija on asetuksessa tarkoitettu pieni yritys tai mikroyritys, voidaan kustannustukea kuitenkin myöntää edellä tarkoitettulle vaikeuksissa olevalle yritykselle myös silloin, kun yrityksestä on tullut vaikeuksissa oleva yritys aikaisemmin kuin 1 päivänä tammikuuta 2020 edellyttäen, että yritys ei ole tuen myöntämishetkellä konkurssi- tai yrityssaneerausmenettelyssä eikä sille ole myönnetty pelastamistukea eikä rakenneuudistustukea.

7 §

7 §

*Kustannustuen hakeminen**Kustannustuen hakeminen*

Hakemus tuen saamiseksi tulee tehdä Valtiokonttorille viimeistään 26 päivänä helmikuuta 2021.

Hakemus tuen saamiseksi tulee tehdä Valtiokonttorille viimeistään 23 päivänä kesäkuuta 2021.

Yrityksen on hakemuksessaan annettava tuen myöntämiseksi ja maksamiseksi välttämättömät tiedot ja selvitykset tukikaudelta. Yrityksen on esitettävä hakemuksessaan tuen käsittelemiseksi riittävät tiedot:

Yrityksen on hakemuksessaan annettava tuen myöntämiseksi ja maksamiseksi välttämättömät tiedot ja selvitykset:

1) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetuista kuluista;

1) 4 §:ssä tarkoitetuista tukikauden kuluista;

2) yritykselle jo myönnettyistä valtion tuista;

2) yritykselle tukikaudelle myönnettyistä 1 §:ssä mainitun Euroopan komission päätöksen mukaisista valtion tuista;

3) mahdollisista korvauksista, jotka perustuvat yksityisiin vakuutuksiin; sekä

3) yrityksen tukikaudella mahdollisesti saamista korvauksista, jotka perustuvat yksityisiin vakuutuksiin; sekä

Voimassa oleva laki

4) siitä, että yrityksellä ei ole 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja taloudellisia vaikeuksia.

14 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2020 ja on voimassa 30 päivään *kesäkuuta* 2021.

Ehdotus

4) siitä, että yrityksellä ei ole 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja taloudellisia vaikeuksia.

14 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään *joulukuuta* 2021.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.